

Verslag openbare ochtendvergadering commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

5

Datum donderdag 16 februari 2024
Locatie Stadhuisbrug 1, Utrecht, Stadhuis
Verslag door mevrouw C. Hilhorst (Notuleerservice Nederland)

Aanwezigen

10 De voorzitter dhr. C. Bos, de commissiegriffiers dhr. J. Lok, mw. D. Rijnders en de
commissiesecretaris, de wethouders mw. E. Oosters, mw. S. Schilderman en mw. R. Streefland,
de leden: dhr. D. van Bergen (ChristenUnie), dhr. R. Brouwer (CDA), dhr. F. Claasen
(GroenLinks), dhr. G. Dijkstra (EenUtrecht), mw. M. Fattal (GroenLinks), dhr. M. van Heuven
15 (PvdD), dhr. M. Koning (D66), mw. R. Leevers (PvdA), dhr. R. Maas (Volt), mw. T. Meerding (VVD),
mw. S. Nolten (BIJ1), mw. M. Ramaker (VVD), dhr. I. Şimşek (DENK), dhr. T. Stam (PvdA), dhr.
D.J. van Vliet (D66), mw. L. de Vries (PvdD), mw. B. van der Wilt (D66), mw. J. Zwinkels (CDA),
de accountant dhr. R.A. van Vugt

Afwezigen

Inhoud

20

1. Opening.....	1
2. Vaststellen van de agenda van 15 februari 2024	2
3. Vaststellen van ingekomen agenderingen (Procedure)	2
4. Verslagen	3
25 5. Toezeggingen/Moties	3
6. Ingekomen stukken	4
7. Verslag Adviescommissie Controle en Financiën	4
8. Raadsbrief Reactie op Managementletter 2023.....	4
9. Initiatiefvoorstel 'Open uitnodiging Gemeenschapsraad'	12

30

1. Opening

De **voorzitter** deelt mee dat er problemen zijn met de techniek waardoor de vergadering iets later
aanvangt.

35

Hij opent de ochtendvergadering om 11.10 uur en heet iedereen welkom. In het bijzonder heet hij
de accountant van Deloitte, de heer Rein-Aart van Vugt, welkom, die onder andere de jaarstukken
van de gemeente controleert.

Binnenkort ontvangt de raad een uitnodiging van het college voor een technische bijeenkomst
over het risicovolle project 'informatie op orde' en de vervanging van het zaakstelsel. Dit naar
aanleiding van een toezegging in de commissie VBF van 11 januari jl.

De heer **Şimşek** (DENK) wijst erop dat de pasjes niet werken waardoor de namen van de sprekers niet in beeld komen.

De **voorzitter** meldt dat dit bekend is en dat hard wordt gewerkt om dit te verhelpen. Gisteren heeft de raad een strekt ter vervanging ontvangen van het raadsvoorstel 'startdocument informatie voor de regeling risicovolle projecten' ontvangen. Dit raadsvoorstel is in de commissie van 11 januari jl. besproken en is afgesproken dat het met een aangepast voorstel zou worden doorgeleid naar de raad mits de aanvullingen geen aanleiding geven voor nabespreking in de commissie. Hij stelt vast dat allen kennis hebben kunnen nemen van dit document en dat wordt ingestemd met het doorgeleiden naar de raad van 29 februari a.s. Hij stelt vast dat er geen mededelingen zijn van commissie- en/of collegeleden.

2. Vaststellen van de agenda van 15 februari 2024

De **voorzitter** wijst op de bespreekpunten en de voorstellen voor de behandeltijd en verzoekt allen niet in herhaling te vallen en vragen niet op verschillende manieren te stellen als men niet het gewenste antwoord krijgt.

Omdat agendering 3.2: 'Komst Islamitische prediker naar Utrecht' gevolgen heeft voor de agenda stelt hij voor deze nu te bespreken. DENK wil met spoed in debat over de berichtgeving in het kader van de komst van de islamitische prediker Mohamed Hoblos naar Utrecht. Met ChristenUnie, VVD, CDA en UtrechtNu wil DENK met het college in debat over het voorgevallen incident en de rol van het college daarin. Voorgesteld wordt dit vandaag te agenderen voor 60 minuten. Hij stelt vast dat dit akkoord is waarmee dit agendapunt aan de agenda wordt toegevoegd als agendapunt 12. De vergadering wordt kort geschorst zodat de spreektijden kunnen worden aangepast.

De agenda wordt gewijzigd vastgesteld.

Schorsing

Mevrouw **Ramaker** (VVD) wordt erop geattendeerd dat de streaming niet werkt.

De **voorzitter** reageert dat dit bekend is.

De heer **Lok** (griffier) meldt dat een verslag en een opname worden gemaakt, waarmee dit geen beletsel is om te vergaderen.

3. Vaststellen ingekomen agenderingen (Procedure)

3.1 Raadsvoorstel Verlenging contract externe accountant

De **voorzitter** meldt dat wordt voorgesteld dit raadsvoorstel als hamerstuk door te geleiden naar de raad. Indien daar behoefte aan is, kan in het tweede kwartaal van 2024 in een technische bijeenkomst input worden meegegeven voor de aanbestedingsprocedure.

De heer **Koning** (D66) denkt dat het goed is een technische bijeenkomst te organiseren. Het proces voor het selecteren van een nieuwe accountant is van dusdanig belang dat de raad zich daarover moet laten informeren.

De **voorzitter** stelt vast dat daarmee wordt ingestemd en dat de raad te zijner tijd een uitnodiging ontvangt.

3.3 Raadsvoorstel Wijzigingsbesluiten Financiële verordening en Controleverordening

De **voorzitter** licht toe dat dit raadsvoorstel vandaag is besproken in de Adviescommissie Controle en Financiën. Gelet op de aard en de inhoud van dit voorstel wordt voorgesteld dit als hamerstuk door te geleiden naar de raad. Hij stelt vast dat allen hiermee instemmen.

3.4 Raadsvoorstel Normenkader rechtmatigheid 2023

De **voorzitter** memoreert dat dit raadsvoorstel ook is besproken in de Adviescommissie Controle en Financiën. Voorgesteld wordt dit als hamerstuk door te geleiden naar de raad.

De heer **Lok** (griffier) meldt dat er nog een strekt ter vervanging op dit raadsvoorstel komt. Het kan wel worden doorgeleid naar de raad.

De **voorzitter** stelt vast dat dit akkoord is.

3.5 *Uitvoeringsprogramma Vergroten Digitale Weerbaarheid*

De **voorzitter** meldt dat GroenLinks heeft verzocht deze raadsbrief te agenderen om met elkaar in gesprek te gaan over de programma's die onder het brede digitaliseringsprogramma van de gemeente vallen. De fracties van D66, Volt, CDA, PvdA, VVD, Student & Starter en Horizon agenderen mee. Hij constateert dat ChristenUnie en Stadsbelang Utrecht willen mee agenderen. Voorgesteld wordt dit te agenderen voor 60 minuten.

De heer **Van Bergen** (ChristenUnie) denkt dat dit krap is gezien het grote aantal agenderende partijen.

De **voorzitter** stelt vast dat dit wordt geagendeerd voor 90 minuten in de commissie van 21 maart 2024.

3.6 *Agenderingen ter plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven*

De **voorzitter** licht toe dat door VVD een agendering is aangekondigd van raadsbrief 'Groter tekort op inkomsten vanuit het Rijk'. Het doel is te spreken over de rol en de positie van de raad, de rol van de wethouder en de aanpak en financiële impact van het geconstateerde tekort. GroenLinks, UtrechtNu!, Stadsbelang Utrecht, D66, Horizon, Student & Starter, PvdA, EenUtrecht, ChristenUnie, DENK en CDA willen mee agenderen.

Mevrouw **Ramaker** (VVD) heeft dertien agenderende fracties.

De heer **Maas** (Volt) agendeert graag mee.

De **voorzitter** stelt vast dat wordt ingestemd met agendering voor 125 minuten in de commissie van 21 maart 2024.

De **voorzitter** meldt dat VVD een agendering heeft aangekondigd van raadsbrief 'Voortgang uitvoering actieplan aanpak straatintimidatie'. Het doel is onder andere de reeds genomen acties te evalueren en aanvullende ideeën aan te dragen om de aanpak te versterken en een blik vooruit te werpen. Stadsbelang Utrecht, GroenLinks, Volt, PvdA, CDA, Student & Starter, ChristenUnie, Horizon en EenUtrecht agenderen mee. Hij constateert dat BIJ1 en DENK willen mee agenderen. Voorgesteld wordt dit voor 90 minuten voor de commissie op 21 maart 2024.

Mevrouw **Ramaker** wijst erop dat 120 minuten is gevraagd.

De **voorzitter** stelt vast dat dit akkoord is.

De heer **Stam** stelt voor de 'Raadsbrief Uitvoeringsplan inclusie en diversiteit Gemeente Utrecht' in deze commissie te agenderen en niet in de commissie JWCS en daarbij alle agenderende partijen mee te nemen

De **voorzitter** constateert dat DENK deze agendering steunt. Deze raadsbrief wordt voor 60 minuten geagendeerd in de commissie VBF.

4. Verslagen

De **voorzitter** concludeert dat het conceptverslag van de commissievergadering Veiligheid, Bestuur en Financiën van 11 januari 2024 wordt vastgesteld.

5. Toezeggingen/Moties

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen of opmerkingen zijn naar aanleiding van de toezeggingenlijst en het voorstel voor de wijze van afdoening.

Bij dit agendapunt is ter informatie een lijst opgenomen met de aangenomen moties en de status ervan. Hij constateert dat hier geen vragen of opmerkingen over zijn.

6. Ingekomen stukken

De **voorzitter** meldt dat er geen ingekomen stukken zijn.

7. Verslag Adviescommissie Controle en Financiën

De **voorzitter** constateert dat het verslag van de Adviescommissie Controle en Financiën van 30 november 2023 voor kennisgeving wordt aangenomen.

Schorsing voor wisseling van griffiers en woordvoerders.

8. Raadsbrief Reactie op Managementletter 2023

De **voorzitter** memoreert dat de managementletter met de accountant is besproken in de Adviescommissie Controle en Financiën. In de presentatie van de accountant werd duidelijk dat er zorgen zijn over de capaciteit en de gevolgen daarvan voor de uitvoering. De agenderende fracties willen met de wethouder(s) in debat over de inhoud van de managementletter, de aanbevelingen en de reactie van het college daarop, alsmede de mogelijke gevolgen voor de gemeente, het college en de raad. Behandeling is in één termijn van 60 minuten.

De heer **Maas** (Vlt) stelt dat het een primeur is dat de accountant in deze commissie kan worden bevraagd en is blij dat de heer Van Vugt hiervoor aanwezig is. Hij vraagt de wethouder te reflecteren op de vragen aan en de antwoorden van de accountant.

De managementletter is in bijzijn van de accountant besproken in de Adviescommissie Controle en Financiën. De accountant heeft de volgende aandachtspunten meegegeven: realistisch ramen, het aansluiten van de ambities en de begroting van de gemeente, het achterblijven van investeringen en de uitvoerbaarheid van de meerjarenplannen, de ontwikkelingen in reserves en voorzieningen en het budgetrecht van de raad. Daarover wordt regelmatig gesproken in de raad, maar er moet worden gezocht naar concrete maatregelen. Kan de accountant aangeven welke oplossingen hij vanuit zijn rol ziet? Wat kan het college doen? Hoe kan de raad daarbij vinger aan de pols houden?

Het college heeft een reactie gegeven op de managementletter. Daarin stonden concrete en minder concrete oplossingen. Wat is de visie van de accountant op de voorgestelde maatregelen? Het ravijnjaar komt op de gemeente af. De effecten van de bezuinigingen door het rijk hebben extra problemen opgeleverd. Hoe denkt de accountant over de urgentie van de bezuinigingen in het licht van de oplopende tekorten?

De accountant schrijft over het gebrek aan control. Wat vindt de accountant van de inrichting van de organisatie op het gebied van control? De accountant noemt onder andere de informatievoorziening van het decentrale naar het centrale niveau. Wat moet beter of anders worden gedaan om beter in control te komen?

Zijn er nog andere onderwerpen die aandacht van de raad behoeven vanuit de controlerende rol van de raad?

Mevrouw **Ramaker** (VVD) memoreert dat de managementletter van de accountant gaat over het proces van het opstellen van de jaarrekening. In het licht van de recente brief aan de raad over het groter tekort dan verwacht vraagt VVD hoe de accountant kijkt naar het proces van begroten. Kan de accountant dat proces van de afgelopen jaren kort toelichten? Wat vindt de accountant van het idee van VVD om een quickscan op te stellen van het proces van de begroting?

VVD wil dieper ingaan op de interne beheersing. Alles staat of valt met het systeem. Functioneert dit niet, dan is lastig te achterhalen of de juiste cijfers boven tafel kunnen worden gehaald, vooral in een organisatie als de gemeente waar financiën is gedecentraliseerd op afdelingsniveau. Het systeem is daardoor leidend. Op pagina 11 van de managementletter staat dat per 1 januari 2025 het nieuwe financiële systeem wordt ingevoerd. In hoeverre sluit de werkprocedure aan op dit systeem? Kan de accountant zijn eerste bevindingen geven?

VVD wil ingaan op het risicomanagement. In de managementletter wordt gewezen op het aanpassen van de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen. Deze nota is in 2019 voor onbepaalde tijd door de raad vastgesteld en wordt geactualiseerd wanneer dat nodig is. Volgens VVD is dat nu. Zou het noodzakelijk zijn om dergelijke nota's elke nieuwe raadsperiode opnieuw vast te stellen? Het coalitieakkoord moet erin worden verwerkt, maar ook de risico's van ontwikkelingen zoals inflatie, de energiecrisis en oorlogen.

De heer **Claasen** (GroenLinks) heeft na deze grote vragen een aantal kleine vragen over de opmerkingen van de accountant en de reactie van het college.

De accountant merkt op dat een groot aantal aanbevelingen nog in proces is. Dat roept het beeld op dat het soms nog maar een kleine actie is om die actie uit het proces afgerond te hebben. Sluit dat aan bij het beeld van de accountant? Is het college voornemens dat te gaan doen?

Om de uitvoeringskracht te vergroten, denkt het college dat moet worden gedigitaliseerd en dat meer overhead nodig is. Helpt digitalisering om de uitvoeringskracht te vergroten en is daarvoor meer overhead nodig?

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) laat weten dat D66 grotendeels aansluit bij een aantal vragen van Volt en VVD. Een ambitieuze investeringsagenda is nodig, maar levert ook spanningen op want de gemeentelijke organisatie moet het ook aankunnen. In de reactie op de managementletter is te lezen dat het college aandacht heeft voor de organisatie en goed wil prioriteren in wat gaat worden uitgevoerd. Er staat nog niet wat het college exact gaat doen en hoe die prioritering wordt gemaakt. Vorige week is de raad geïnformeerd over een financiële tegenvaller voor wat betreft de rijksbijdrage. In dat licht is prioritering van de ambities nog urgenter geworden. Hoe ziet het college de prioritering voor zich? Hoe wordt de raad daarin in positie gebracht?

Hetzelfde geldt voor mogelijke aanpassingen in de gemeentelijke organisatie. Wat is het plan hiervoor?

Mevrouw **Zwinkels** (CDA) ziet ook de beschreven balans tussen de financiële middelen, de personele capaciteit en de ambities. CDA heeft eerder gepleit voor minder plannenmakerij en meer actie, uitvoering en prioritering en dat is hier terug te lezen.

De accountant schrijft over de zachte kant van risicomanagement die nog lijkt te ontbreken. Hierbij moet worden gedacht aan bewustwording, dialoog en een positieve open cultuur binnen de ambtelijke organisatie. Hoe denkt het college daarin stappen te gaan zetten?

Er is ook een suggestie gedaan voor het periodiek analyseren van balansrekeningen in het decentrale model, een soort tussentijdse review richting met name de afdeling Ruimte. Hoe wil het college dat oppakken?

In de managementletter wordt gesproken over de BADO-aanpassingen. Klopt het dat pas op een later moment inzicht wordt verkregen in de impact op het boekjaar 2024?

Mevrouw **Leever** (PvdA) stelt dat de investeringsagenda volgens het college goed in beeld is ook met oog op het aanstaande tekort. Hoe wordt grip gehouden op de te maken keuzes in relatie tot de voorjaarsnota?

De capaciteit van de uitvoeringskrachten is niet inzichtelijk gemaakt voor de raad. Hoe gaat het college dit inzichtelijk maken en sturen op capaciteit? Hoe wordt er meer grip op gekregen? Waarmee komt het college en wanneer?

De heer **Van Vugt** (accountant) waardeert het enorm om in deze vergadering te zijn en geniet van de gestelde vragen en onderwerpen die aan de orde worden gesteld. Hij is altijd aanwezig in de Adviescommissie Controle en Financiën die goed functioneert.

Volt stelde vragen over concrete voorstellen ten aanzien van realistisch ramen en budgetrecht. Het is cruciaal dat in de begroting en raadsvoorstellen de capaciteitsvraag aan de orde komt. Er moet niet alleen worden gestuurd vanuit financiën maar ook vanuit de beschikbare capaciteit. In antwoord op de vraag van GroenLinks geeft hij aan sterk te geloven in innoveren in onder andere digitalisering en uniformering van processen. Het gelijk schakelen van werkprocessen is een speerpunt om concreet mee aan de slag te gaan. Dat betekent meer kosten op het gebied van bedrijfsvoering en overhead, maar men moet zich realiseren dat gemeenten de afgelopen drie jaar ongeveer 20% aan extra taken erbij hebben gekregen in de uitvoering. De bedrijfsvoering moet gelijke tred houden om al deze diensten te kunnen blijven verlenen. Dat betekent dat voortdurend moet worden geïnvesteerd in de bedrijfsvoering om de extra taken te kunnen realiseren en tegelijkertijd te blijven innoveren en zaken slimmer en efficiënter te doen. De suggestie is om dat uit te voeren om de capaciteit beter bij de ambities te brengen.

Mevrouw **Ramaker** (VVD) vraagt of ook in de 20% extra uitvoeringstaken meer uniformering/standaardisering moet komen.

De heer **Van Vugt** (accountant) bevestigt dat. Vanuit de decentralisatie is uniformering een belangrijke opgave, maar ook het streven naar een scherpere kaderstelling en een heldere en duidelijke verantwoordelijkheidsafbakening. Het is goed dat de financiële functie wordt doorgelicht

5 en er een verbeterplan komt. Daarin zijn de nodige maatregelen te verwachten om dat te gaan realiseren en dat is ook voor de extra taken van belang. De verschillende taken die de gemeente erbij krijgt, zoals de vluchtelingenopvang, de opvang van Oekraïners of de energietoeslag, vragen een ander karakter van de uitvoering. Zeker niet alles kan worden geüniformeerd en in hetzelfde proces worden gegoten, maar aan de bedrijfsvoeringskant (financiën et cetera) is het belangrijk om daarnaar te streven.

10 De heer **Claasen** (GroenLinks) stelt dat men direct aanslaat als de overhead te hoog is, maar wat onder overhead valt, is afhankelijk van de aard van een bedrijf. Bij banken wordt de ICT bijvoorbeeld tot het primaire proces gerekend. Is er een andere manier om naar de overhead van de gemeente te kijken?

15 De heer **Van Vugt** (accountant) wijst op een recent verschenen notitie van de commissie BBV waarin staat dat de manier waarop overhead wordt gedefinieerd wijzigt. Zaken op het gebied van digitalisering en automatisering zoals ICT-toepassingen, moeten per 2025 niet langer als overhead worden gerekend maar worden toegerekend aan de primaire processen. Dat kan betekenen dat boekhoudkundig de omvang van de overhead daalt.

20 De heer **Van Heuven** (Partij voor de Dieren) hoort ten aanzien van de 20% extra taken dat er verschil is tussen bijvoorbeeld asiel en energietoeslagen. Sommige taken zijn technisch uitvoerbaar, maar achter sommige taken zit een politieke keuze. Is uniformering dan wel mogelijk?

25 De heer **Van Vugt** (accountant) stelt dat in de sfeer van bedrijfsvoering veel kan worden geüniformeerd, geharmoniseerd of centraal gestuurd, zoals het financiële proces, hoe met risico's wordt omgegaan of hoe met monitoring van financiële opgaven wordt omgegaan. Als centraal kaders worden ingesteld, weten afdelingen hoe ze moeten werken. De uitvoering zelf is afhankelijk van keuzes die de raad maakt en de aard van de taken.

30 In de organisatie moet de bewustwording rondom uitvoerbaarheid veel nadrukkelijker komen. Dat is ook een advies aan de raad. Partijen moeten scherp en alert zijn op de uitvoerbaarheid. Op besluiten die worden genomen en zaken die worden opgepakt, is het verstandig een soort uitvoeringstoets toe te passen. Dat moet geen bureaucratisch monster worden, maar een instrument/hulpmiddel, bijvoorbeeld een vierde W-vraag waarbij wordt nagedacht of wat er staat kan worden uitgevoerd met de beschikbare capaciteit of met de leveranciers en partners waarmee wordt samengewerkt. Dat zou een derde voorstel zijn.

35 Een vierde voorstel is de centrale kaderstelling, de centrale sturing op het bedrijfsvoeringsproces. Hierbij moet met name worden gedacht aan het versterken van de concern control in de organisatie om centraal de bedrijfsprocessen te uniformeren, te harmoniseren en met dezelfde richtlijnen en uitgangspunten te werken.

40 Mevrouw **Zwinkels** (CDA) vraagt of dit ook geldt voor het risicomanagement. De centralisatie werd verteld vanuit concern, maar in de brief staat dat het ook gaat om de inkooporganisatie van de gemeente. Kan de accountant op deze punten reflecteren?

45 De heer **Van Vugt** (accountant) bevestigt dat dit ook geldt voor risicomanagement. Dat is bij uitstek een gebied waarin centrale kadersturing en centrale monitoring en richtlijnen belangrijk zijn. Alle afdelingen moeten op dezelfde manier risicomanagement invullen, er hetzelfde onder verstaan en met de cultuur rondom risico's omgaan.

50 In reactie op de vraag van VVD geeft hij aan geen voorstander te zijn van het elke vier jaar aanpassen van de nota. Nota's moeten worden aangepast als dat nodig is. Er moeten niet nog meer opdrachten en taken in de organisatie worden gelegd, maar keuzes worden gemaakt in wat wordt gedaan en moet worden bereikt. Het is belangrijk dat periodiek wordt nagegaan of de nota nog actueel is of om een aanpassing vraagt. In het licht van de ontwikkelingen en de huidige situatie is het goed om de nota risicomanagement aan te passen.

55 Mevrouw **Ramaker** (VVD) is ook voorstander van doen wat nodig is. Zou het periodiek voorleggen of een nota nog werkt of nog actueel is, een actieve actie van het college kunnen zijn?

60 De heer **Van Vugt** (accountant) stelt voor dat de wethouder deze vraag beantwoordt. Voor de inkooporganisatie geldt hetzelfde. Als meer activiteiten worden gedaan, moet meer worden ingekocht. Dat betekent dat de bedrijfsvoering moet worden versterkt en dat moet worden gekeken naar harmonisatie, kaderstelling in richtlijnen en monitoring of de inkoop op dezelfde

manier wordt gedaan. Dat kan efficiëntie opleveren en helpt in de overdracht. Dat zijn belangrijke stappen om in gang te zetten. In de hele breedte van de bedrijfsvoeringskolom moet de kaderstelling en centrale monitoring worden versterkt.

- 5 Mevrouw **Zwinkels** (CDA) wijst erop dat de brief stelt dat dit nog ontbreekt. De accountant geeft aan dat stappen moeten worden gezet. Kan de accountant advies of richting geven hoe dat kan worden versterkt?

De heer **Van Vugt** (accountant) ziet nadrukkelijk een haakje met het interne onderzoek naar de financiële functie. De accountant wil graag concrete suggesties inbrengen. Ook daar zit een deel van de oplossing in digitalisering.

Budgetrecht is een belangrijk thema. In de Adviescommissie Controle en Financiën is aangegeven dat waar het budgetrecht kwetsbaar is, in reserves en investeringen, wordt gewerkt aan het verduidelijken en versterken van het budgetrecht.

15 Volt stelde een vraag rondom de urgentie. Dat is een belangrijke vraag in het licht van capaciteit. Er is urgentie. Er moet iets gebeuren. Maar er mag geen paniek ontstaan rondom het financiële beeld. Utrecht heeft een sterke, solide financiële positie en kan een stootje hebben. In de financiële uitdagingen zit naar de toekomst een grote mate van onzekerheid omdat het rijk op veel punten niet duidelijk is. De opgave die er ligt, is niet veel anders dan voor andere gemeenten. Het is belangrijk dat de raad met een helicopterview blijft kijken naar het financiële beeld.

20 Het is belangrijk dat wordt gewerkt aan actualisering van het financiële beeld. De Begroting 2024 en de fout daarin zijn bekend. Inmiddels is het financiële beeld door de omstandigheden en de tijd gewijzigd. Daaraan wordt gewerkt in aanloop naar de voorjaarsnota, zodat het financiële beeld concreter en helderder wordt. Daarbij is het realistisch begroten belangrijk met betrekking tot wat in 2025 kan worden weggezet.

25 Er moeten keuzes worden gemaakt, niet alleen vanuit het financiële perspectief, maar ook vanwege de capaciteit. Een euro kan maar eenmaal worden uitgegeven en de organisatie kan maar eenmaal worden ingezet. Door de arbeidsmarkt, de in- en uitstroom en de toename van de opgaven vanuit het rijk is een enorme mismatch aan het ontstaan. Keuzes maken en focus aanbrengen vanuit de interne organisatie/capaciteit is essentieel. Het financiële beeld is een belangrijk aandachtspunt. De capaciteit is wellicht het knelpunt.

30 Belangrijk is aandacht voor de verbonden partijen en de positie/de grip vanuit de gemeenteraad daarin. Er wordt een nota Verbonden partijen opgesteld. Het is belangrijk dat de raad in positie komt. Een ander belangrijk aandachtspunt is een hervormingsagenda Jeugd en de oplopende kosten op dit dossier.

35 Er zitten kwetsbaarheden in de financiële functie. Deze zijn in 2023 toegenomen. Ook het risico op fouten is toegenomen. Dat heeft te maken met krapte, veel personeelsswisselingen, toename van activiteiten en veel druk op de bedrijfsvoering. Het is essentieel dat de zojuist genoemde maatregelen worden genomen om de financiële functie in 2024/2025 te gaan versterken. Dat zijn de kwetsbaarheden in een begrotings- en een jaarrekeningproces. De interne controle functioneert niet altijd of is onvoldoende geborgd. Centrale kaders zijn er niet altijd of worden niet altijd nageleefd. Daardoor is er een hoger risico op het maken van fouten. De gedane voorstellen moeten dat oplossen.

- 45 De heer **Maas** (Volt) heeft specifiek de relatie tussen het decentrale en centrale niveau genoemd. Heeft de accountant daar nog iets aan toe te voegen?

De heer **Van Vugt** (accountant) stelt dat de integraliteit moet worden versterkt met name in de centrale kaderstelling en strakkere sturing. In iedere organisatie is een balans tussen autonomie en begrenzing. Kaderstelling en monitoring vragen aandacht. De begrenzing moet strakker. Op het gebied van de bedrijfsvoering moet men centraler weten wat wordt gedaan en wat wordt verwacht en dat men elkaar daarop aanspreekt. Dat is een belangrijke stap in de instrumenten (de manier waarop men stuurt) en een belangrijk element in de cultuur, namelijk dat men aan de voorkant iets afsprekt en elkaar erop aanspreekt als het niet wordt nageleefd. Dat is een noodzakelijke stap in de centrale/decentrale manier van sturen. Uit de financiële functieanalyse zal ongetwijfeld komen dat bepaalde activiteiten centraal moeten worden georganiseerd. Daar moet serieus naar worden gekeken en deze kunnen bijvoorbeeld op het gebied van control en monitoring liggen. Dat is een functie die echt moet worden versterkt.

Mevrouw **Ramaker** (VVD) had gevraagd om een analyse van het begrotingsproces. Uit het antwoord van de accountant maakt zij op dat het vooral op mensenwerk zit, maar het is ook een proces. Kan de accountant een reflectie geven op het proces en of dat goed is ingericht?

- 5 De heer **Van Vugt** (accountant) reageert dat het proces in de kern goed is ingericht, maar moet worden versterkt op hoe de integraliteit ervan wordt bewaakt en hoe het allemaal op dezelfde manier wordt gedaan en hoe dat wordt gemonitord.

- 10 Mevrouw **Ramaker** (VVD) hoort de accountant aangeven dat het meer centraal moet worden. Betekent dat ook een versterking qua capaciteit van de financiële functie?

- 15 De heer **Van Vugt** (accountant) vindt het nu te vroeg om dat te zeggen. Het is niet uitgesloten dat met harmonisering, het centraal aanpakken van zaken en het treffen van innovatieve maatregelen efficiency kan worden gewonnen. Hij zou de uitkomst van het onderzoek naar de financiële functie afwachten. Toegezegd is de Adviescommissie Controle en Financiën te betrekken bij dat onderzoek en de uitkomsten en het daaruit volgende verbeterplan. Dat is het moment om met de Adviescommissie te spreken en te beoordelen of er behoefte is aan een quickscan of iets dergelijks. Hij verwacht dat dat onderzoek veel ideeën, suggesties en verbetermaatregelen zal opleveren.

- 20 In antwoord op de vraag van GroenLinks bevestigt hij dat in de managementletter zeker kleine aanbevelingen zitten. Ook daar speelt weer het maken van keuzes en het stellen van prioriteiten, maar bepaalde aanbevelingen vragen meer tijd. De financiële functieanalyse is cruciaal om een scherper beeld te krijgen van hoeveel tijd het doorvoeren van bepaalde maatregelen gaat vragen. De adviezen op bijvoorbeeld ICT-gebied zijn ingrijpender en moeilijker te realiseren.

- 25 Mevrouw **Ramaker** (VVD) vraagt of de accountant zijn eerste bespiegelingen kan geven op de werkprocedure van het nieuwe systeem per 1 januari 2025.

- 30 De heer **Van Vugt** (accountant) meldt dat Deloitte al in een vroegtijdig stadium is betrokken bij de implementatie. Het is een cruciaal proces. De gegevens die per 1 januari 2025 worden omgezet, moeten correct zijn. De contacten worden geïntensiveerd, maar het is nu te vroeg om te kunnen vaststellen of het wel of niet aansluit. Er komen nog momenten in de organisatie voor go/no-go-besluiten. Deloitte wordt daarbij betrokken.

- 35 De heer **Maas** (VVD) stelt dat in de Adviescommissie Controle en Financiën nog wordt gesproken over 'sturen en verantwoorden'. Wat is het beeld van de accountant bij hoe dat nu gaat en hoe het kan worden versterkt/verbeterd?

- 40 De heer **Van Vugt** (accountant) is heel positief over wat in de afgelopen twee jaar is bereikt op dat vlak. De begroting heeft een stap in de goede richting gezet. De gemeente worstelt met het omslagmoment van de beleidsnota's. In het 'sturen en verantwoorden' is het accent op de beleidsnota's groter. Daar moet de raad opletten, want daar worden keuzes gemaakt, ook financieel. Op dit moment wordt gewerkt met beleidsnota's die in een eerder stadium zijn opgesteld en nog niet aan die eisen en criteria voldoen en met beleidsnota's die daar al wel aan voldoen. Die overgangsfase maakt het voor de raad lastig. In het kader van 'sturen en verantwoorden' moet vooral worden ingezet en gemonitord of de beleidsnota's in de juiste richting bewegen en datgene brengen wat is gevraagd zonder in een soort formatbureaucratie te schieten. De verbeterpunten voor wat betreft de begroting zijn in deze context minder van belang.

- 50 Wethouder **Schilderman** bedankt de accountant die actief meedenkt over hoe de organisatie is georganiseerd en hoe belangrijke sturings- en verantwoordingsstukken worden vormgegeven. Zij herkent en onderschrijft de analyse en beantwoording door de accountant en de overwegingen daarachter.

- 55 Velen hebben gevraagd te reflecteren op een aantal zaken die ook door de accountant naar voren zijn gebracht. Het college deelt bijna alle punten en ziet voortgang daarop. Zij gaat in op een aantal specifieke momenten waarop deze actiever terug te zien zullen zijn.

- 60 Het eerste is de doorlichting van de financiële functie en wat daaruit gaat volgen. Daarover zijn 13 februari jl. twee technische sessies gehouden waarin is aangegeven dat dit onderwerp van gesprek moet zijn. De rol van de Adviescommissie past daar goed in. Op een aantal zaken is de sturing te decentraal en past dat gecentraliseerd mogelijk beter bij de organisatie. Het moet strakker en steviger. De opgave is te kijken hoe dat op een goede manier wordt georganiseerd

5 zonder dat het goede gesprek wordt losgelaten. De verwachting is dat die doorlichting in het tweede kwartaal is gedaan, maar in de Adviescommissie wordt eerder gesproken over het betrekken van partijen in deze opgave. Het gaat over hoe de organisatie is georganiseerd, maar de raad wordt sterk geconfronteerd met de gevolgen ervan. Daarbij is de vraag of het voldoende in de beleidsstukken zit. Een belangrijk aandachtspunt daarbij zijn de moties en de uitvoeringsprogramma's. Vaak zijn er allerlei losse voorstellen waarvoor geen systeem is in het proces van 'besturen en verantwoorden' en waar discussies over financiën en uitvoeringskracht niet altijd logischerwijs naar voren komen. Een dilemma is hoe daaraan goed richting wordt gegeven.

10 Mevrouw **Van der Wilt** (D66) vraagt of de wethouder in lopende processen van nota's of nota's van uitgangspunten aandachtspunten ziet. In hoeverre neemt het college de raad mee? Het is goed als de raad wordt geïnformeerd over eventuele tussentijdse fricties.

15 Wethouder **Schilderman** antwoordt dat de gemeente een eind op weg is met de zaken die in 'sturen en verantwoorden' zijn besproken, maar het is niet af. Het stuk over bijvoorbeeld de meerjarenprogramma's heeft nog een slag. Een eerste stap daartoe wordt gezet in de voorjaarsnota. Dat zal niet in een keer op het gewenste niveau zijn. In de nota Sturen en Verantwoorden is een overgangperiode afgesproken. Uit gesprekken blijkt echter dat niemand deze overgangstijd wil, maar dat is lastig voor de organisatie.

20 Mevrouw **Van der Wilt** (D66) begrijpt dat de wethouder verwijst naar de financiële nota's, maar zij bedoelt de inhoudelijke nota's met een financiële component die nu voorliggen en waarin soms verwarrende dingen zitten. Hoe neemt het college de raad daarin mee?

25 Wethouder **Schilderman** bedoelde niet alleen de financiële nota's, maar alle nota's die worden besproken. Het kost de organisatie tijd om het anders te gaan doen, maar de raad en het college zoeken al sneller naar de gewenste verbetering.

30 Een andere vraag is of de uitvoeringsmogelijkheid voldoende in de stukken staat. Ook daarop is een verdere verbetering gewenst.

35 Moties en zaken die in en uit de uitvoeringsprogramma's gaan, hebben niet altijd een logische plek en er is geen methode om na te gaan of daar voldoende middelen en uitvoeringscapaciteit voor zijn. Op die vlakken moet worden gekeken hoe dat verder kan worden toegepast. Op 21 maart a.s. spreekt de Adviescommissie over 'sturen en verantwoorden'. Dan kan daarbij worden stilgestaan.

40 De heer **Van Heuven** (Partij voor de Dieren) vindt het soms lastig om als oppositiepartij toegang te hebben tot het ombuigen van financiën. Nu dient zich een nieuw probleem aan, namelijk hoe kan worden gestuurd op de personeelscapaciteit. Bij moties moeten partijen zich afvragen of daar voldoende middelen en capaciteit voor zijn. Hoe kan in de processen worden meegenomen dat de raad voldoende ruimte houdt om invloed uit te oefenen?

45 Volgens wethouder **Schilderman** is dat een belangrijk aandachtspunt. Wellicht moet de raad meer overgaan op het indienen van amendementen in plaats van moties. Het college legt voorstellen voor aan de raad in de vorm van beleidsnota's en P&C-stukken (de voorjaarsnota en de programmabegroting). Het zou helpen als de raad richting geeft of duidelijk is over waar financiën naartoe gaan. Het zou helpen als voorstellen worden geamendeerd.

50 De heer **Van Heuven** (Partij voor de Dieren) begrijpt dit pleidooi, maar dan gaat het over het amenderen van bestaand beleid. Soms willen fracties nieuw beleid toevoegen, bijvoorbeeld via een niet geagendeerd onderwerp of een initiatiefvoorstel. Hoe kan dan nog aanspraak worden gemaakt op voldoende capaciteit in de organisatie?

55 Wethouder **Schilderman** kan zich voorstellen dat dit gesprek wordt gevoerd rondom de voorjaarsnota. Als lopende het jaar zaken moeten worden toegevoegd, moet daar ruimte voor worden gecreëerd door bij de P&C-documenten zaken te schrappen. Zij begrijpt deze zoektocht, maar daarvoor moet ook iets veranderen in de politieke cultuur. Iedereen met een idee maakt zaken toch uitgebreider of ingewikkelder. Dat is te begrijpen vanuit de doelstellingen, maar er is onvoldoende uitvoeringskracht om het allemaal waar te maken en ook de financiën daarvoor ontbreken. Daarbij wordt het onoverzichtelijker voor de raad om te controleren wat wordt gedaan. Soms is lastig aan te geven hoe wel of geen uitvoering kan worden gegeven aan een voorstel. Er

kan veel worden toegezegd, maar daarmee is geen richting gegeven. In de P&C-cyclus en beleidsnota's zitten handvatten om dat beter te gaan doen, maar dat is lastig in het geval van moties en tussenvoorstellen.

5 De heer **Van Heuven** (Partij voor de Dieren) pleit ervoor dat de raad in positie blijft en dat de oppositie in staat moet blijven om beleid te veranderen of vernieuwen. In de P&C-cyclus stemt de coalitie veel voorstellen van de oppositie weg. Als de oppositie ook moet sturen op de personeelscapaciteit wordt het erg lastig. Er moet voldoende ruimte voor de oppositie blijven.

10 Mevrouw **Ramaker** (VVD) is voorstander van amenderen, maar dan moet er iets te amenderen zijn. Is de wethouder het eens dat scherper en strakker moet worden gestuurd op het aanleveren van beleidsnota's met een financiële onderbouwing of financiële beslispunten?

15 Wethouder **Schilderman** is het daarmee eens. Het is ook een proces om de organisatie te veranderen. 'Sturen en verantwoorden' is in de organisatie wellicht meer een format geworden, terwijl het gaat om een heldere kaderstelling zodat helder is wat het college voorstelt en de raad kan besluiten of hij het daarmee eens is of het wil amenderen. Zij deelt het belang, maar vraagt begrip voor het feit dat dit een proces is.

20 Mevrouw **Ramaker** (VVD) stelt dat een financiële onderbouwing noodzakelijk is bij de beleidskaders en de programma's. Te vaak wordt gezegd dat het integraal wordt afgewogen bij de voorjaarsnota, maar het college moet daar nadrukkelijker op sturen en niet met een raadsvoorstel komen als het onvoldoende is onderbouwd.

25 Wethouder **Schilderman** neemt dat ter harte. Besproken moet worden wat goede en wat slechte voorstellen zijn, zodat het college weet wat voor de raad werkt. Zij gaat in op de oproep van de heer Van Heuven. Bij de afgelopen programmabegroting zijn extra sessies gehouden om na te gaan welke dekkingsopties er waren. Dat kan richting de voorjaarsnota weer worden gedaan. De beïnvloedbaarheid moet beter in beeld worden gebracht zodat duidelijk is wat vastligt in contracten en waar vrije ruimte is. Er zijn stappen gezet om dit te verbeteren.

30 De nota Verbonden Partijen wordt opnieuw gezien. De verwachting is dat deze voor het zomerreces aan de raad wordt gezonden.

35 Bij de voorjaarsnota wordt een helder financieel beeld gegeven. Dat wordt meerdere malen gecontroleerd. Vervolgens wordt gekeken naar knoppen om aan te draaien, zoals financieel technische zaken. De reserves worden nagegaan.

40 Er is vaker gesproken over planningsoptimisme. In de voorjaarsnota wordt daar verder invulling aangegeven en wordt nagegaan hoe daar strakker op kan worden gestuurd. Wellicht is dat een voorstel waarmee de gemeente tien jaar vooruit kan, maar het kan ook dat het na een jaar alweer moet worden aangepast.

In de voorjaarsnota worden bezuinigingsmaatregelen en hervormingen opgenomen. Dat zullen opties voor bezuinigingen zijn en welke wel of niet worden voorgesteld. Het is aan de raad om deze te wegen.

45 CDA vroeg naar de BADO-aanpassingen en het effect op het boekjaar 2024. De aanpassing van de controletolerantie gaat in per 2025 en heeft impact op de omvang van de uitvoering controlewerkzaamheden vanaf het boekjaar 2025 en de detailcontroles daarin.

50 CDA vroeg naar het periodiek analyseren van balansrekeningen. Het verbeterprogramma 'versterking financiële functie' gaat ook over het kijken naar het tussentijds afsluiten van administratie waar het analyseren en toetsen en waarderen van balansrekeningen onderdeel van is.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) had een analysevraag gesteld. De wethouder gaf aan dat men al doende leert. Er moet dan wel ruimte zijn om een nota terug te nemen of aan te scherpen. Erkent het college dat dit soms vraagt om enige leerruimte?

55 Wethouder **Schilderman** erkent dat en wijst erop dat die leerruimte uitgebreid is gebruikt in het afgelopen halfjaar.

60 Volgens wethouder **Streefland** zijn veel van de wijze woorden van de accountant zeer herkenbaar. In de toekomst is niet alleen een financieel probleem, maar ook hoe capaciteit wordt ingezet. Daarbij moeten allen leren te kiezen en prioriteren en zich realiseren dat niet alles meer

kan. Als men het ene wil, kan iets anders niet. Het college moet goed inzichtelijk maken en aan de raad voorleggen wat wel of niet kan. Dat geeft inzicht in hoe kan worden gestuurd.

GroenLinks vroeg in hoeverre digitalisering helpend kan zijn bij uitvoeringskracht. Digitalisering kan de uitvoeringskracht verhogen. Datagedreven werken of IT-solutions kunnen daarbij helpen.

5 In eerste instantie zijn daar vaak meer mensen voor nodig en is daar meer geld voor nodig om het te kunnen aanschaffen, implementeren en beheren. Digitalisering is zeker een oplossing om de informatie en de basis op orde te krijgen, maar men mag zich er niet rijk mee rekenen.

10 CDA verwees naar omgaan met risicomanagement, bewustwording en open cultuur. In het verleden moest ook worden bezuinigd en is een andere organisatievisie ontstaan, namelijk verantwoordelijkheid zo laag mogelijk in de organisatie beleggen, de professional aan zet zowel voor externen als voor de gemeentelijke organisatie, een ander organisatiestructuurmodel, ontschotten enzovoort. In tijden van veel verloop, meer opgaven en een onduidelijkere financiering voor de toekomst vanuit het rijk is het niet meer passend. Nu wordt weer gegaan richting centralisering, harmonisering, zelfde afspraken en centralisering van belangrijke afdelingen

15 (Finance, Inkoop, Control, IT). Dat proces wordt onderzocht. De nieuwe gemeentesecretaris heeft dit scherp. Er zijn meer kaders, harmonisatie en afspraken nodig om ook in de toekomst het werk goed te kunnen blijven doen. Dat is niet morgen al klaar.

Aanspreken, afspreken, reflecteren en escaleren horen bij die 'zachte cultuur'. In de toekomst zijn meer 'blauwe mensen' nodig. Dat vraagt het harmoniseren, structureren en ordenen.

20 De heer **Maas** (Volt) vraagt hoe de wethouder denkt over de informatievoorziening en de sturing van het decentrale/centrale niveau.

25 Volgens wethouder **Streefland** is dit een organisatievraag en feitelijk een interne vraag. Zij is bestuurlijk verantwoordelijk, maar gaat niet over de tekening van de structuurwijziging. Het gaat erom hoe meer helderheid wordt gegeven in kaders en/of opdrachtverlening. Dat is in een organisatie met een meer centrale sturing eenvoudiger. Dat proces wordt nu onderzocht bij Finance en Inkoop. Hoe kan worden gezorgd dat de medewerkers van de afdelingen, dichtbij de inhoud, ook weten wat de centrale afspraken daarover zijn? De raad ontvangt in maart een brief naar aanleiding van capaciteitsmanagement. Het is goed daarin ook iets op te nemen over het toekomstperspectief om beter te kunnen sturen.

30 De heer **Maas** (Volt) stelt dat de raad zoekt naar hoe hij sturing op dit proces kan houden. Het klinkt wat mager als dit een sidenote in de brief is.

35 Wethouder **Streefland** zal het de aandacht geven die het verdient. De gemeentesecretaris is er sinds 1 november 2023 en is aan zet om keuzes voor de toekomst te maken.

40 Mevrouw **Zwinkels** (CDA) wijst erop dat in de managementletter wordt gesproken over een 'open en meer positieve cultuur'. Dat suggereert dat meer aan de hand is. Deelt de wethouder die observatie? Hoe ernstig is dat? Wat wordt daar concreet aan gedaan?

45 Wethouder **Streefland** deelt deze observatie ten dele. In de organisatie zijn enorm gedreven professionals die elkaar kunnen aanspreken. Het is niet zo dat er nergens sprake is van een open cultuur. Door de onduidelijke structuur loopt men soms lang ergens mee en probeert men het zelf op te lossen, zonder dat men weet waar men zich moet melden. Het kan helpen als scherper is waar men waarvoor moet zijn en wie men om hulp kan vragen. Bij heldere structuren en lijnen kan beter worden gestuurd. Dat moet worden verbeterd.

50 Zoals al aangegeven, ontvangt de raad in maart een brief over de uitvoeringskracht. Op dat gebied wordt al van alles ondernomen. Er wordt gebruik gemaakt van data om gemeentebrede inzichten te genereren en te signaleren waarop moet worden geanticipeerd. Er wordt gewerkt aan een jaarlijks geactualiseerd strategische personeelsplanningen per organisatieonderdeel om te weten wat eraan komt. Hopelijk worden daarmee de goede mensen behouden en is niet te veel inhuur nodig behalve voor bijvoorbeeld 'piek, ziek en uniek'.

55 Mevrouw **Leever** (PvdA) constateert dat veel vacatures niet worden ingevuld, zeker op bepaalde gebieden zoals Ruimte en bij Onderwijs past het gehele ambtelijke apparaat op de bank van wethouder Eerenberg. Kan wellicht worden geschoven in de vacatures? Kan wethouder Streefland daarop terugkomen in de brief?

Volgens wethouder **Streefland** gaat dat over mogelijkheden, talentontwikkeling en doorstromen. Daarbij zijn vragen aan de orde als: Waar zitten in de toekomst gaten waarvoor mensen nodig zijn? Kunnen intern mensen daarvoor worden opgeleid? Er zullen altijd expertisegebieden zijn waar schuiven met capaciteit een mismatch zou zijn. Het wordt zeker geprobeerd, maar er is altijd

De **voorzitter** constateert dat geen toezeggingen zijn gedaan.

Mevrouw **Zwinkels** is het daar niet mee eens en ziet het antwoord van de wethouder van Financiën dat de periodieke reviews worden meegenomen in de doorlichting, als een toezegging.

De **voorzitter** laat dat in het verslag opnemen als een toezegging. Hij concludeert dat de agenderende fracties hun doel hebben bereikt en dat geen behandeling in de raad noodzakelijk is.

Schorsing voor een wisseling van griffiers en woordvoerders.

9. Initiatiefvoorstel 'Open uitnodiging Gemeenschapsraad'

De **voorzitter** licht toe dat EenUtrecht voorstelt om het instellen van gemeenschapsraden mogelijk te maken, ten einde actief burgerschap en eigenaarschap van Utrechters voor hun wijk/buurt te versterken. Dit initiatiefvoorstel biedt daartoe een kader, met o.a. een uitwerking van de bevoegdheden van de gemeenschapsraden, ondersteuning door de gemeente en andere randvoorwaarden.

Dit voorstel is geagendeerd voor 45 minuten en wordt behandeld in twee termijnen.

Eerste termijn

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) meldt dat de kern van het initiatiefvoorstel een democratischer en inclusiever Utrecht is. Na het afschaffen van de wijkraden in 2018 willen initiatiefnemers Utrechters op een inspirerende en open manier uitnodigen zich te verbinden en hun eigen buurt of wijk te vertegenwoordigen. Hoe meer draagvlak ze weten te organiseren, hoe meer invloed ze kunnen krijgen en des te meer kunnen ze gebruik maken van de zes beschreven buurtrechten. Dat betekent dat de raad wordt gestimuleerd om de zes buurtrechten verder te ontwikkelen en in te vullen. Het werkt open en inspirerend naar twee kanten.

EenUtrecht had niet verwacht dat het college dit voorstel direct zou omarmen, maar is enigszins teleurgesteld door de brief die hier en daar suggestief en negatief is en de werkelijkheid van het initiatiefvoorstel niet geheel correct weergeeft.

Het college geeft in zijn reactie onterecht aan dat dit een nieuw instrument is naast het bestaande. Het college stelt voor bestaande wijkplatforms door te ontwikkelen open en initiatiefnemers stellen ook voor om door te ontwikkelen op een open en inspirerende manier en dat te verbreden. Het is geen nieuw instrument of een instrument naast het bestaande, maar het gaat om het breder en uitnodigender doorontwikkelen met meer rechten.

Ten onrechte zegt het college in de brief dat initiatiefnemers zouden stellen met hun voorstel de Utrechters in de gemeenschapsraad voor te trekken op andere bewoners. Dat is suggestief en jammer dat het er zo instaat. Met de voormalige wijkraden kon het voorkomen dat men zich afvroeg of het een representatieve groep van bewoners uit de buurt was. In het initiatiefvoorstel staat dat een gemeenschapsraad die kan aantonen in staat te zijn geweest draagvlak te organiseren en creëren in de eigen raad, meer invloed krijgt in de gemeente. Geprobeerd is te komen tot inclusieve gemeenschapsraden die succesvoller zijn dan die in het collegevoorstel.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) vraagt aan welke eisen dat draagvlak moet voldoen, want dat is cruciaal.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) stelt dat moet worden aangetoond dat de gemeenschapsraad de buurt of wijk in de breedte vertegenwoordigt. Dat kan op veel manieren en is in het voorstel bewust niet ingeperkt en nauw omschreven. De definitie van draagvlak kan worden opgezocht. Er zijn mooie voorbeelden van hoe draagvlak kan worden gecreëerd. Initiatiefnemers willen dat zo veel mogelijk laten aan de gemeenschapsraden zelf.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) begrijpt de wens om dat open te laten, maar vraagt of het niet juist een risico is als dat niet wordt ingevuld. De groep die er zit, bepaalt dan wat dat draagvlak betekent.

5 De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) is bereid dat beter en iets nauwer te omschrijven en met een strekt ter vervanging te komen. Hij ging ervan uit dat de definitie van draagvlak duidelijk was, namelijk dat een grote groep representatief en met voldoende diepte moet kunnen worden vertegenwoordigd.

10 In de reactie van het college staat dat dit veel geld (€ 800.000,00) gaat kosten, maar het is kostenneutraal. Als dit succesvol is en andere buurten richten gemeenschapsraden op, dan hebben deze recht op enige ondersteuning. Dat kost geld. Maar dat is juist wat wordt beoogd. Meer lokale democratie is niet gratis. Ook als de wethouder succesvol is met de doorontwikkeling doen dezelfde kosten zich voor. Het bedrag dat het college becijfert, is het bedrag dat moet worden betaald als succesvolle lokale democratie loskomt.

15 De heer **Van Bergen** (ChristenUnie) wijst erop dat er veel verborgen kosten zijn omdat iets moet worden doorontwikkeld. Dat kost tijd en geld. Hoe reflecteert de heer Dijkstra daarop?

20 De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) antwoordt dat het college voorstelt een ambtenaar vrij te maken voor de doorontwikkeling van wijkplatforms. Diezelfde ambtenaar kan ook dit ter hand nemen. Het gaat om hetzelfde bedrag maar een iets andere kleur, inzet en bedoeling dan het college voorstelt.

25 De heer **Van Bergen** (ChristenUnie) concludeert dat dan wel degelijk een keuze moet worden gemaakt waaraan de capaciteit wordt besteed.

De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) onderschrijft dat. De raad moet kiezen tussen het collegevoorstel om wijkplatforms door te ontwikkelen of aan de slag te gaan met open gemeenschapsraden.

30 De heer **Van Bergen** (ChristenUnie) stelt dat als die keuze moet worden gemaakt, niet kan worden gesteld dat het kostenneutraal is. Dit kost wel degelijk geld dat ergens anders vandaan moet worden gehaald.

35 De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) reageert dat het collegevoorstel ook een x-bedrag kost. Het initiatiefvoorstel kost in het begin hetzelfde, maar heeft de potentie succesvoller te zijn. Op de langere termijn kost het iets meer dan het collegevoorstel door te investeren in de ondersteuning van de lokale democratie. Dat is gewenst en moet worden beoogd.

Een deel van de wijkplatforms is kritisch op het initiatiefvoorstel, want bij een aantal wijkplatforms kan het betekenen dat buurten zich niet vertegenwoordigd voelen en zichzelf gaan organiseren waardoor een extra initiatief ontstaat.

40 Het college geeft in de brief op de zes buurtrechten soms kritisch, soms deels negatief commentaar, maar er kan positief naar alle zes de buurtrechten worden gekeken. Het is spijtig dat het negatief wordt benaderd. De zes buurtrechten zijn geformuleerd en daar moet inhoud aan worden gegeven en worden gezorgd dat de gemeenschapsraden er gebruik van kunnen maken.

45 Mevrouw **Van der Wilt** (D66) vraagt de heer Dijkstra in hoeverre de zes buurtrechten er nog niet zijn of nog niet worden uitgewerkt in bijvoorbeeld 'Samen stad maken'.

50 De heer **Dijkstra** (EenUtrecht) wijst erop dat de raad bijvoorbeeld heeft besloten de wijkplatforms een adviesrecht te gunnen. Het is geen goed idee als dat alleen is bedoeld voor de wijkplatforms. Men moet openstaan voor allerlei groepen die zich organiseren op hun manier. Ook die erkende gemeenschapsraden moeten adviesrecht hebben. Het visierecht is echter niet vastgelegd, maar een toevoeging. Over het lokale budgetrecht, het wijkrecht, heeft de raad zich vaak over uitgesproken, maar het komt niet van de grond. Hopelijk inspireert het initiatiefvoorstel om dat beter van de grond te krijgen.

55 Mevrouw **Van der Wilt** (D66) wijst op de mooie discussies die zijn gevoerd over participatie en wat in 'Samen stad maken' moet landen. Deze landt binnenkort op de mat. Er komen nog veel zaken naar de raad. Hoe kijkt de heer Dijkstra naar de timing van dat vraagstuk en het initiatiefvoorstel?

60

Volgens de heer **Dijkstra** (EenUtrecht) zijn diverse elementen nodig om tot goede participatie en lokale democratie. Dit is er één van. Op andere vlakken zullen ook voorstellen komen. Hoe kan een buurt zich goed verbinden? Hoe kan een buurt of een wijk zich vertegenwoordigen en voor zichzelf opkomen? Dit is een goede manier om dat te doen. Dit is een adequate verbeterde versie van de wijkraden van destijds. Dat is absoluut beter dan het subtiel doorontwikkelen van bestaande wijkplatforms. Die ambitie gaat niet ver genoeg. De lat moet hoger liggen. Hij beveelt de uitgereikte infographic aan waarin het initiatiefvoorstel is samengevat.

De **voorzitter** schorst de vergadering voor de lunch. Na de lunch krijgen de andere fracties ruimte voor hun inbreng.

Schorsing voor de lunch.

Lijst van toezeggingen

Raadsbrief reactie op Managementletter 2023 (wethouder Schilderman)

- De doorlichting van de financiële functie en wat daaruit gaat volgen, moet onderwerp van gesprek zijn. De rol van de Adviescommissie past daar goed in. Op een aantal zaken is de sturing te decentraal en past dat gecentraliseerd mogelijk beter bij de organisatie. Het moet strakker en steviger. De opgave is te kijken hoe dat op een goede manier wordt georganiseerd zonder dat het goede gesprek wordt losgelaten. De verwachting is dat die doorlichting in het tweede kwartaal is gedaan, maar in de Adviescommissie wordt eerder gesproken over het betrekken van partijen in deze opgave.

Verslag openbare middagvergadering commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

5

Datum 15 februari 2024
Locatie Stadhuishal, Utrecht
Verslag door mevrouw M. de Mul (Notuleerservice Nederland)

Aanwezigen

10 De voorzitter Linda Bode, burgemeester Sharon Dijksma, wethouder Eva Oosters, de leden Derk
van Bergen (ChristenUnie), David Bosch (UtrechtNu!), Job van den Broek (CDA), Rens Brouwer
(CDA), Fred Dekkers (GroenLinks), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Mahaar Fattal (GroenLinks), Rien
van den Hoek (UtrechtNu!), Romi Leevers (PvdA), Maarten Koning (D66), Ruud Maas (Vlt), Tess
15 Meerding (VVD), Victor Paalman (Horizon), Iskander Şimşek (DENK), Titus Stam (PvdA), Berdien
van der Wilt (D66), de commissiegriffier Jelmer Lok

Afwezigen

Inhoud

9	Initiatiefvoorstel “Open uitnodiging Gemeenschapsraad”	15
20	10 Initiatiefvoorstel Bedelverbod	24

9 Initiatiefvoorstel “Open uitnodiging Gemeenschapsraad”

De voorzitter heropent de vergadering.
Zij geeft het woord aan de fractie van D66.

25 **Mevrouw Van der Wilt** (D66) feliciteert de heer Dijkstra met zijn eerste initiatiefvoorstel in deze
raad. Zij wil een drietal punten aanstippen. Allereerst is D66 positief over het idee om
instrumenten meer te bundelen en zichtbaar te maken in de wijk. Dat is een mooie aanbeveling
die ook kan worden overgenomen als punten op de i van de nieuwe visie Samen stad maken. Het
is naar het college toe echt een aanmoediging om dit serieus te nemen. Door allerlei versnipperde
30 inspraak en participatiemogelijkheden ontbreekt regie en zicht op het geheel. D66 deelt met
EenUtrecht de wens om participatie een steviger positie te geven om alle stemmen van Utrecht
gehoord te laten worden. Daarom pleiten zij voor representatief burgerberaad en het aan de slag
gaan met wijk- en buurtbudget, maar ook het kritisch blijven kijken naar wie in deze stad
35 vertegenwoordigd en vooral ondervertegenwoordigd zijn in participatie. De belangrijkste vraag van
D66 bij dit initiatiefvoorstel is van wie volgens EenUtrecht ‘de gemeenschap’ is. In het voorstel is
een aantal stevige rechten te lezen, die volgens EenUtrecht moeten worden gegeven aan groepen
actieve inwoners die de wijk of buurt vertegenwoordigen. D66 deelt de wens om inwoners meer
aan zet te laten komen absoluut, maar bij een recht hoort ook een verantwoordelijkheid. Daar
raakt het opnieuw een wezenlijk punt, namelijk dat van representativiteit en diversiteit. Als dit niet

aan elkaar wordt gekoppeld ontstaat het risico, zeker in dit voorstel, dat één groep inwoners alles op het gebied van financiën, visie en initiatief kan bepalen voor de hele wijk, zonder dat zij spreken namens de wijk. Daarmee leest dit stuk, hoe sympathiek ook, ook als een participatiemonopoly voor de happy few die de tijd, energie en denkkraft hebben om hierin te participeren. Aan EenUtrecht wordt gevraagd of zij deze zorgen delen met D66, en waarom ervoor is gekozen om in dit voorstel geen richtinggevende uitspraak te doen over de representativiteit van deze groep inwoners. Het draagvlak is belangrijk, maar zonder iets te zeggen over diversiteit en representativiteit klinkt dat te abstract. Speelt hier mee dat in de participatie vooral is gesproken met actieve bewoners en niet met inwoners met een afstand tot de gemeente en participatie? Aan EenUtrecht wordt daarop een reflectie gevraagd. In de genoemde rechten staat ook het adviesrecht benoemd. Aan EenUtrecht wordt gevraagd of dit betekent dat de wijkplatforms worden vervangen door gemeenschapsraden, en dus helemaal wegvallen. D66 vraagt hoe de wijkplatforms daarin staan en hoe dat raakt aan de eerder gevoerde debatten om juist de wijkplatforms door te ontwikkelen en meer adviesrecht te geven.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van de ChristenUnie.

De heer Van Bergen (CU) spreekt dank en waardering uit aan de fractie van EenUtrecht. In het voorliggende initiatiefvoorstel is duidelijk veel tijd, moeite en liefde gestoken. Dat waardeert de CU, net als de niet-aflatende zoektocht van EenUtrecht naar manieren om inwoners te horen. Het voorliggende initiatiefvoorstel heeft zeker zijn merites. De CU ziet een voorstel dat echt poogt om maatwerk te leveren en om inwoners middels gemeenschapsraden in hun kracht te zetten. Op dit moment is de CU echter van mening dat dit niet het pad is dat moet worden bewandeld. Allereerst vindt de CU dat de financiële implicaties onvoldoende zijn uitgewerkt. De potentiële kosten zijn op dit moment niet op te brengen, en het college geeft in haar reflectie aan dat veel verborgen kosten niet zijn meegenomen. Ten tweede is er al een aantal initiatieven in de stad actief, zoals het burgerberaad en Samen stad maken. De CU zet tijd en beperkte middelen liever in om dergelijke instrumenten te versterken, dan te starten met nieuwe instrumenten naast de al bestaande. Tot slot sluit de CU zich aan bij het punt van representativiteit van D66. Resumerend bedankt de CU EenUtrecht voor de genomen moeite. Zij kijken ernaar uit om in de toekomst samen met hen te onderzoeken hoe lokale democratie tot zijn recht kan komen.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van het CDA.

De heer Brouwer (CDA) geeft veel complimenten en waardering aan EenUtrecht voor het voorliggende voorstel. Ook het CDA staat positief tegenover de gedachte om initiatief zoveel mogelijk bij de bewoners te leggen. Hoe meer mensen in Utrecht betrokken zijn, hoe beter. Het CDA sluit zich aan bij de vragen van D66 over representativiteit. Verder vraagt het CDA naar het uitdaagrecht en het Bewonersbod. Dit wordt niet genoemd in het initiatiefvoorstel, is EenUtrecht hiermee bekend? Het CDA ziet hiermee veel overeenkomsten. Een citaat uit het initiatiefvoorstel luidt "Het initiatiefvoorstel beoogt Utrechters actief en open uit te nodigen om met een eigen voorstel te komen tot een Gemeenschapsraad voor hun wijk/buurt.". Een citaat uit het uitdaagrecht luidt "Bij het uitdaagrecht Bewonersbod maakt de gemeente afspraken met organisaties om bepaalde gemeentelijke taken uit te voeren. Dit betekent dat bij een Bewonersbod inwoners en ondernemers in een wijk een gedeelte van deze taak over kunnen nemen." Het CDA ziet veel overeenkomsten tussen het initiatiefvoorstel en het principe van het uitdaagrecht. Het CDA vraagt of het uitdaagrecht niet beter verbeterd kan worden, aangezien dat op dit moment niet optimaal functioneert en niet volledig wordt benut, in plaats van het toevoegen van nieuwe structuren en onduidelijke bevoegdheden. Wat voegt het initiatief toe aan het al bestaande uitdaagrecht en de wijkplatforms? Aan zowel EenUtrecht als het college wordt een reflectie hierop gevraagd.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van Volt.

De heer Maas (Volt) vindt het een bijzonder sympathiek voorstel. Het uitdagen van de Utrechters om zich te organiseren en verantwoording te geven voor de vraagstukken in hun buurt wordt door Volt toegejuicht. Het versterken van de lokale democratie is iets waar Volt voor staat. Het in hun kracht zetten van Utrechters is zo belangrijk dat Volt daar wel wat voor over heeft. Het gaat kwaliteit in besluitvoering en wellicht in beleid opleveren. Op de lange termijn mag dat best wat geld kosten. Volt ziet dat het college veel bezwaren heeft en vindt dat er al veel wordt gedaan. Volt vindt echter dat dit voorstel toevoegt dat Utrechters meer echte zeggenschap en eigenaarschap krijgen. Dat is een belangrijk verschil met de huidige aanpak binnen Samen stad

maken. Wat Volt betreft wordt dit voorstel ingevoerd en gemonitord op de genoemde risico's als draagvlak en representativiteit, en zo nodig bijgesteld. Aan de wethouder wordt een reflectie hierop gevraagd met een verzoek om te bezien wat wel zou kunnen in plaats van wat niet mogelijk is.

- 5 **De heer Van Bergen** (CU) vraagt hoe Volt reflecteert op de financiële kanttekening die werd geplaatst door het college bij dit voorstel.

De heer Maas (Volt) antwoordt dat het nu eenmaal geld kost om Utrechtters in hun kracht te zetten. Het gaat ook wat opleveren. Volt is niet zo bang dat dit enorm veel geld gaat kosten. Dat kan ook worden gemonitord.

- 10 **De heer Van Bergen** (CU) zegt dat niet goed in kaart is gebracht wat dit gaat kosten. Dat lijkt de CU financieel onverantwoord.

De heer Maas (Volt) antwoordt dat dat inderdaad een vraagstuk blijft. Er is ook niet uitgerekend wat het gaat opleveren. Het moet goed worden gemonitord.

- 15 **De heer Van Bergen** (CU) concludeert dat Volt het gezond financieel beleid vindt om te accepteren dat er kosten worden gemaakt waarvan niet bekend is hoe hoog ze zullen zijn, omdat er in de toekomst misschien ook baten zullen zijn.

De heer Maas (Volt) zegt dat de kosten de eerste paar jaren beperkt of budgetneutraal zullen zijn. Er moeten misschien regels worden afgesproken over hoeveel het mag kosten en hoe de uitgaven worden gemonitord.

- 20 **Mevrouw Van der Wilt** (D66) zegt dat Volt en D66 beiden willen dat het beter moet. Daar hebben zij vorig jaar uitgebreid over gedebatteerd richting Samen stad maken. Zij vraagt of het klopt dat Volt dat niet wil afwachten en het voorstel van EenUtrecht wil aannemen, of dat zij én én willen.

- 25 **De heer Maas** (Volt) heeft daar nog geen concreet idee bij. Wellicht dat het in elkaar past, het antwoord van de wethouder daarover wacht Volt af. Het voorstel voegt iets elementairs toe, waar Volt heel enthousiast over is.

Mevrouw Van der Wilt (D66) zegt dat sommige punten elkaar tegenspreken. Het wijkplatform heeft bijvoorbeeld meer adviesrecht, terwijl het voorstel van EenUtrecht aangeeft dat dat naar de Gemeenschapsraden verplaatst moet worden. Wat zou het volgens Volt moeten zijn?

De heer Maas (Volt) laat deze vraag graag beantwoorden door EenUtrecht.

- 30 **De heer Brouwer** (CDA) vraagt hoe Volt reflecteert op bestaande initiatieven, zoals Samen stad maken, uitdaagrecht, Bewonersbod en het burgerberaad. Het CDA is ook van mening dat dat niet optimaal functioneert. Zij vragen of het niet beter is om dat te verbeteren in plaats van iets nieuws te maken.

- 35 **De heer Maas** (Volt) gelooft niet dat het wiel hier opnieuw wordt uitgevonden. Er worden maatregelen genoemd die iets toevoegen aan het al bestaande beleid, dus het zeker niet vervangen.

Mevrouw Leever (PvdA) zegt dat dit voorstel echt wel wat capaciteit vraagt en een financieel kader heeft. Volt zegt niet bang te zijn dat het geld kost. Hoe rijmt Volt dat met het vorige debat dat er is gevoerd?

- 40 **De heer Maas** (Volt) antwoordt dat waar het vorige debat vooral ging over de mate van toezicht, gaat dit debat vooral over waar het geld aan moet worden uitgegeven. Dit voorstel is belangrijk voor het vertrouwen van Utrechtters in de politiek en zet Utrechtters in hun kracht. Op termijn gaat het wellicht wel geld kosten, maar het gaat ook dingen opleveren. Dat vindt Volt zo belangrijk dat dat best geld mag kosten.

- 45 **Mevrouw Leever** (PvdA) zegt dat niet goed in kaart is gebracht hoeveel geld dit gaat kosten. Ook de benodigde capaciteit is niet duidelijk. Maakt Volt zich daarover geen zorgen?

5 **De heer Maas** (Volt) antwoordt dat er natuurlijk zorg is over de benodigde capaciteit. Er kan niets worden uitgevoerd als er geen ambtelijke capaciteit is om te monitoren en te begeleiden waar nodig. Aan de andere kant gaat het ook wat opleveren als Utrechters in hun kracht worden gezet, en zelf verantwoordelijkheid en eigenaarschap nemen voor de dingen in hun buurt. Er is nog veel onbekend, en dat wordt pas bekend als het in gang wordt gezet en ermee wordt geëxperimenteerd. Daar moet geen angst voor zijn.

Mevrouw Leevers (PvdA) vraagt of Volt eerst een uitwerking van de capaciteit wil in bijvoorbeeld een strekt-ter-vervanging voordat zij kunnen voorstemmen.

De heer Maas (Volt) antwoordt dat dat niet goed begrepen is.

10 **De voorzitter** geeft het woord aan de fractie van GroenLinks.

15 **De heer Dekkers** (GroenLinks) geeft grote complimenten voor EenUtrecht voor het uitwerken van dit concrete voorstel. GroenLinks deelt de wens van EenUtrecht om de kracht, het eigenaarschap en de zeggenschap van mensen en organisaties in Utrechtse buurten en wijken te versterken. In alle verscheidenheid omzien naar elkaar, samenredzaamheid, samen zorgen en ambities van de buurt of wijk bespreken, samen initiatieven nemen, meepraten of zelf beslissingen nemen over beleid en uitvoering die de eigen buurt of wijk aangaan. Een vaste organisatie van mensen die in de buurt of wijk wonen of werken, die probeert zoveel mogelijk mensen te betrekken, die een stem geeft aan de buurt of wijk en een gesprekspartner voor de gemeente is draagt bij aan de kracht van de buurt of wijk. GroenLinks is net als EenUtrecht niet echt tevreden met de buurt- of wijkvertegenwoordiging in Utrecht op dit moment. Met EenUtrecht deelt GroenLinks de opvatting dat de buurrechten belangrijk zijn voor de bereidheid van Utrechters om zich in te zetten voor hun buurt. Een buurtorganisatie die moeite doet om draagvlak, inclusie en onderling gesprek te organiseren heeft meer zeggingskracht. Er is één groot verschil tussen GroenLinks en EenUtrecht. GroenLinks vindt dat het probleem niet zo zeer zit in het beleid, maar vooral in de uitvoering daarvan. Dat moet beter. GroenLinks is best ongeduldig op dat punt, zij willen snel over de herijking van Samen stad maken praten en daar consequenties aan verbinden. EenUtrecht doet consequent pogingen om dat beleid te herformuleren. Het beleid moet worden geformuleerd in de termen van EenUtrecht, maar die termen sluiten lang niet altijd aan bij de praktijk in Utrecht en laten vaak weinig ruimte voor verschillende invullingen van begrippen. GroenLinks bouwt liever voort op de in Utrecht ontwikkelde termen zoals wijkplatforms en Bewonersbod en de Utrechtse praktijk. GroenLinks pleit samen met andere fracties al langer voor stevige inzet op buurtbudgetten, budgetmonitoring en buurtagenda's.

35 **De heer Maas** (Volt) zegt dat hij blij is te merken dat in deze raad het woord 'burgers' is vervangen door 'Urechters'. Hij vraagt of GroenLinks het met Volt eens is dat dit voorstel iets toevoegt dat er nog niet is in het beleid van Samen stad maken.

40 **De heer Dekkers** (GroenLinks) is van mening dat het niet veel toevoegt. Ook de buurrechten zijn er al. GroenLinks is niet tevreden over de praktijk waarin het wordt gedaan. Bijvoorbeeld voor wat betreft de buurtbudgetten is er vaak aangegeven dat dat niet alleen over het Initiatievenfonds moet gaan. GroenLinks is ongeduldig en eager om er een versnelling op te zetten. GroenLinks ziet niet dat de termen en begrippen die EenUtrecht gebruikt beter zijn dan de begrippen die Utrecht ontwikkeld heeft. Er wordt weinig flexibiliteit gevoeld om meer aan te sluiten op de Utrechtse praktijk.

45 **De heer Maas** (Volt) zegt dat GroenLinks en Volt het op een heleboel punten eens zijn over het beleid zoals dat nu gaat. Volt is echter van mening dat het voorstel echt iets toevoegt aan wat er al is. Aan GroenLinks wordt gevraagd of zij zien dat het niet om de taal gaat, maar wat het voorstel toevoegt.

De heer Dekkers (GroenLinks) antwoordt dat hij weinig toevoegingen ziet, alleen in een aantal nieuwe termen waarvan niet duidelijk is hoe deze moeten worden geïnterpreteerd. Hij is het eens met Volt dat het echt beter moet.

50 **De heer Maas** (Volt) is het niet met GroenLinks eens. Hij vraagt EenUtrecht om later die toevoegen te benoemen.

De heer Dekkers (GroenLinks) vervolgt zijn betoog. GroenLinks vindt de term 'lokaal' bijvoorbeeld niet echt past bij Utrecht. Het geeft de problematiek van buurtvertegenwoordiging niet goed aan. EenUtrecht schets één vorm van buurtbudgetten, maar gaat weinig in op de haken en ogen waar in de praktijk tegenaan wordt gelopen. Volgens GroenLinks zijn er meer vormen om buurtagenda's en buurtbudgetten te ontwikkelen. GroenLinks is niet enthousiast over de regie van een wijkplatform of Gemeenschapsraad over het Initiatievenfonds. Het college heeft het steeds over exclusieve rechten. Dat is echt een onrecht. Volgens GroenLinks pleit EenUtrecht niet voor een exclusief recht. Dat kan ook naar andere groepen in een wijk of buurt gaan. Dat is met het toekennen van het regierecht over het Initiatievenfonds anders want dat kan niet aan meerdere clubs worden toebedeeld. Aan het college wordt gevraagd om het punt over exclusieve rechten terug te nemen, want zo is het niet bedoeld. Met de besteding van het Initiatievenfonds wordt wel een exclusief recht gemaakt, waarmee de rechten van andere Utrechters in die buurt onnodig worden beperkt. GroenLinks onderschrijft de analyse en het doel van het initiatiefvoorstel voor een groot deel, alleen kiezen zij echt voor andere woorden en een andere strategie, die meer aansluit bij de al bestaande middelen.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw De Vries (PvdD) dankt EenUtrecht en ieder die heeft meegewerkt aan het voorstel. De PvdD deelt de wens om lokale democratie een impuls te geven en het vertrouwen tussen inwoner en overheid te versterken. De PvdD is er echter niet van overtuigd dat dit initiatiefvoorstel de manier is. Zij hebben bedenkingen, met name op het gebied van financiën. Die zijn namelijk niet helemaal duidelijk. Ook de manier van totstandkoming van de voorgestelde Gemeenschapsraden en de afspiegeling van de wijken daarbinnen is niet duidelijk. De PvdD sluit zich aan bij de vragen van D66 daarover. Aan EenUtrecht wordt gevraagd hoe dit voorstel een democratisch proces kan borgen. Hoe komen de Gemeenschapsraden tot stand, hoe wordt dit op een democratische manier vormgegeven? De PvdD sluit aan op de eerder gestelde vragen over representativiteit en inclusie. Niet iedereen die zou willen participeren voelt zich aangetrokken tot het idee van een Gemeenschapsraad. Aan EenUtrecht wordt een reflectie hierop gevraagd. Verder heeft de PvdD twijfels over het budgetrecht. Dat is wat onduidelijk uitgewerkt. Klopt het dat het aan het budget voor groenbeheer raakt? Daar is PvdD namelijk wat voorzichtig mee. Aan het college en de initiatiefnemer wordt verder gevraagd hoe de ideeën in dit voorstel aansluiten bij de lijn van het college. Welke onderdelen uit dit initiatiefvoorstel passen daarin? De indiener geeft aan dat dit geen nieuw voorstel is maar voortbouwt op plannen van het college. De PvdD is van mening dat dit voorstel wel een stap verder gaat dan dat. Dit lijkt te botsen met het idee dat dit voorstel weinig aanpassingen en weinig budget zou vragen.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van de VVD.

Mevrouw Meerdling (VVD) complimenteert EenUtrecht met het voorstel. De Gemeenschapsraden die worden voorgesteld doen de VVD denken aan de oude wijkraden en wijkplatforms. In het voorliggende voorstel gaan de toegekende bevoegdheden wel een stap verder. De VVD vindt eveneens dat de participatie en inspraak van bewoners beter geregeld moet worden, en dat de huidige wijkplatforms onvoldoende ontwikkeld zijn. In sommige wijken zijn er nog steeds geen wijkplatforms. Die kritiek is eerder raadsbreed met de wethouder besproken waarbij zij de opdracht heeft gekregen om de wijkplatforms door te ontwikkelen en meer invloed te geven. Het voorliggende voorstel doorkruist dit een beetje. De timing vindt de VVD dan ook niet optimaal en niet logisch. Wat de VVD betreft moet het huidige instrument van wijkplatforms verder doorontwikkeld worden, in plaats van een nieuw instrument te introduceren. Daarvoor kan een aantal elementen uit het voorliggende voorstel gebruikt worden, bijvoorbeeld het adviesrecht en het geven van meer vrijheid bij het bepalen van de vorm van het instrument, zoals een platform, raad of coöperatie. Dat vindt de VVD goede elementen. Er zijn ook onderdelen waar de VVD het niet mee eens is. Voor wat betreft de representativiteit geeft de VVD aan dat nu in het voorstel staat dat iedereen een Gemeenschapsraad kan oprichten, op buurtniveau, sub-wijkniveau of wijkniveau. Dat vindt de VVD wat rommelig. Hoe representatief is het als drie straten een Gemeenschapsraad gaan vormen? Dit wordt door EenUtrecht ook nog eens gekoppeld aan vergaande bevoegdheden, zoals het budgetrecht. Bij het weggeven van zo'n belangrijke bevoegdheid moeten aan de voorkant meer kaders worden meegegeven over de representativiteit van zo'n Gemeenschapsraad. De VVD ziet het voorstel als een aanmoediging om te bekijken welke punten het college hieruit kan meenemen in het verder ontwikkelen van de huidige wijkplatforms.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van Horizon.

De heer Paalman (Horizon) complimenteert EenUtrecht eveneens. Horizon is het grotendeels eens met de VVD en D66. De representativiteit moet echt worden gewaarborgd. D66 heeft het over de happy few, en Horizon wil ook inzoomen op de angry few. Het kan gebeuren dat een paar straten gaan samenwerken om zich met officiële bevoegdheden en officiële middelen uit te spreken tegen de hele gemeenteraad. Daar ziet Horizon potentiële problemen opkomen. Aan EenUtrecht wordt een reflectie daarop gevraagd.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van de PvdA.

Mevrouw Leevers (PvdA) complimenteert de initiatiefnemer met het concrete voorstel. Dat is soms nog wel een aandachtspunt van het college zelf. Het is goed om te zien dat niet alleen buurtbewoners in de Gemeenschapsraad kunnen plaatsnemen, maar ook mensen die veel in de wijk zijn. Het gaat hier om participatie, en diversiteit is bij participatie van groot belang. Zonder diversiteit en representativiteit is het geen participatie. Wat dat betreft sluit de PvdA zich aan bij D66. Het voorstel spreekt ook over een exclusief recht voor de Gemeenschapsraden. Dit draagt wat de PvdA betreft niet bij aan de diversiteit. Als iemand geen aansluiting vindt bij de raad, dan vallen ze daarbuiten. Er ontstaat het risico van pensionado-raden of Quote-500-participatie. Het afschaffen van de wijkraden in 2018 kwam ook door een gebrek aan diversiteit en representativiteit. Het voorstel is hiervoor wat de PvdA betreft geen oplossing. Zij sluiten zich daarom aan bij de vragen van D66 over het draagvlak. Afsluitend geeft zij nogmaals complimenten voor de inzet, want het is goed dat participatie onder de aandacht komt.

De voorzitter constateert dat alle fracties aan bod zijn geweest. In overleg met de wethouder schorst zij de vergadering voor een paar minuten.

- Schorsing -

De voorzitter heropent de vergadering en geeft het woord aan de wethouder voor de beantwoording van de vragen.

Wethouder Oosters dankt EenUtrecht voor het initiatiefvoorstel dat voorligt. Zij zal eerst ingaan op de punten die door EenUtrecht zijn genoemd. Vervolgens zal zij ingaan op de vragen van de verschillende fracties.

Als eerste gaat zij in op de vraag of dit een nieuw instrument is of een doorontwikkeling. Volgens de wethouder is het voorstel van de Gemeenschapsraden echt iets anders dan de wijkplatforms. Daar heeft de reactie van het college zich op gericht: het is zonde van de energie die nu al zit in het doorontwikkelen van de wijkplatforms. Inmiddels is in de binnenstad en in Leidsche Rijn een wijkplatform in oprichting. Er worden dus goede stappen gezet.

De tweede reflectie gaat in op het exclusieve recht. EenUtrecht zet in op een exclusief orgaan. Wat exclusief is zijn veel van de rechten van de Gemeenschapsraden. Het college vindt dat veel meer bewoners de rechten moeten hebben die EenUtrecht beschrijft.

De heer Dekkers (GroenLinks) zegt dat er niet bij staat dat andere groepen in de wijk geen advies mogen uitbrengen of budgetmonitoring mogen doen. Het regierecht voor het Initiatievenfonds kan niet anders dan exclusief zijn, maar bij al die andere rechten heeft GroenLinks nooit iets exclusiefs gezien.

Wethouder Oosters zegt dat EenUtrecht dat inderdaad niet expliciet benoemt. Ondertussen worden de rechten wel toegekend aan de Gemeenschapsraden en worden zij door het college erkend als apart orgaan. Het kan zijn dat EenUtrecht niet heeft bedoeld dat al de rechten van de Gemeenschapsraden exclusief moeten zijn, maar dan ziet de wethouder niet wat dit instrument een onderscheidend instrument maakt in vergelijking met de richting die al is gekozen met Samen stad maken. Over het budgetrecht zegt de wethouder dat het budget maar één keer kan worden uitgegeven. Als dat budget wordt toegekend aan een Gemeenschapsraad, dan betekent dat echt een exclusief recht, ondanks dat dit niet exclusief is gemaakt in dit voorstel.

De heer Dekkers (GroenLinks) zegt dat deze discussie ook is gevoerd rondom de wijkplatforms. Het is vervelend dat er weer een discussie ontstaat over of het adviesrecht een exclusief recht is.

Een vast orgaan verdient zo'n recht maar neemt geen rechten weg bij anderen. Het college wordt verzocht om geen misbruik te maken van de term 'exclusief'.

Wethouder Oosters zegt dat ze het daarover oneens kunnen zijn. Tegelijk is het zo dat een Gemeenschapsraad echt moet worden ingestemd door het college, als orgaan met deze rechten. Dat zegt wat over de positie van de Gemeenschapsraden ten opzichte van andere participatievormen. Er moet wel invloed zijn om participatie te hebben. Dat is een van de drijfveren die in dit voorstel naar voren komen.

Zij gaat verder met de derde reflectie, over de kosten van de gemeenschapsraden. Een representatieve groep Utrechters bij elkaar krijgen die op een goede manier, structureel ondersteund moeten worden kost echt veel geld. De wethouder verwijst naar de financiële paragraaf van het burgerberaad. Zij wil aan de raad meegeven dat dat niet te lichtvaardig opgevat moet worden.

Over de wijkplatforms zegt de wethouder dat deze dit niet allemaal een goed idee vinden. Daarbij gaat het vooral om het feit dat er weer een nieuwe transitie moet worden doorgegaan. Op dit moment worden de wijkplatforms juist doorontwikkeld waarbij wordt gekeken hoe zij vleugels kunnen krijgen. Als er weer een nieuwe vorm wordt gekozen, met nieuwe eisen die daaraan worden gesteld, dan zal dat tegenwerken in het proces dat doorlopen wordt om de wijk- en buurtparticipatie beter te organiseren.

Het vijfde punt gaat over de negatieve framing van de rechten die door EenUtrecht aan de Gemeenschapsraden worden toegekend. Het college heeft zo goed mogelijk uitgelegd wat hun bezwaar is en waarom zij hier negatief op adviseren. De overtuiging waar dit initiatiefvoorstel op is gebaseerd wordt gedeeld. Het college leest het voorstel als een aanmoediging aan Utrechters om zich te verenigen, om hun stem te laten horen en initiatief te nemen om zich in te zetten voor hun buurt of wijk. Daar staat het college achter, en zij willen daar samen met EenUtrecht aan werken. Het college heeft een vergelijkbare ambitie, maar verschilt in de opvatting over de manier waarop deze ambities het beste kunnen worden verwezenlijkt.

Tenslotte gaat de wethouder in op de punten in het initiatiefvoorstel waar het college zich wel in kan vinden. Als de rechten die in het voorstel zijn beschreven niet exclusief zijn, dan wil het college bekijken hoe zij deze zo veel mogelijk bij bewonersgroepen kunnen laten landen, bijvoorbeeld als een adviesrecht niet exclusief is. Het college komt ook met een voorstel over hoe het buurtbudget kan worden ingevoerd. Zij zien het echt niet als iets dat alleen binnen het initiatiefvoorstel kan gebeuren, het is aanvullend. Het heeft nog wat extra onderzoek nodig hoe de buurtbudgetten op een goede manier kunnen worden gebruikt voor grotere delen van de gemeente. Daarom stelt het college voor om dit op een goede manier uit te werken en daarop voor het eind van het jaar terug te komen.

Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt waarom dit pas aan het eind van dit jaar bekend wordt gemaakt.

Wethouder Oosters antwoordt dat er best veel uitdagingen zijn bij de buurtbudgetten. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het identificeren van de geldstromen die specifiek naar een wijk of buurt lopen en het verschuiven van het mandaat daarover. Om dit op een goede manier uit te werken is die tijd nodig.

Mevrouw Van der Wilt (D66) verzoekt het college om hierbij de pragmatische houding van EenUtrecht mee te nemen.

Wethouder Oosters neemt dit ter harte.

De heer Dekkers (GroenLinks) maakt een punt van orde. Hij memoreert dat er al eerder toezeggingen zijn gedaan op dit punt en verzoekt de griffie om dit na te zoeken.

Wethouder Oosters gaat verder met de beantwoording van de vragen.

Het zorgen voor meer eigenaarschap voor Utrechters, los van de vorm van een vereniging, is ook een essentieel onderdeel van de herijking van Samen stad maken. Met deze aanmoediging is het college het dan ook volop eens. Zij zijn het ook eens over het punt dat wijkplatforms verder ontwikkeld moeten worden en een niet-exclusief adviesrecht moeten krijgen. Dat zal worden verankerd in het nieuwe beleid van Samen stad maken. Ook de elementen dat de naam en de vorm van zo'n orgaan vrij mogen zijn deelt het college.

Tenslotte beantwoordt de wethouder de CDA-vraag over het uitdaagrecht. Dat is opgenomen in

de Wet versterking participatie op decentraal niveau. Deze wet ligt nu ter besluitvorming bij de Eerste Kamer. Als deze wet wordt aangenomen wil het college, in het kader van Samen stad maken, kijken hoe dit verder kan worden verbeterd. Het college ziet het uitdaagrecht wel als iets anders dan wat EenUtrecht voorstelt. Het gaat bij het uitdaagrecht over het overnemen van een taak van de gemeente, terwijl het initiatiefvoorstel uitgaat van invloed op het werk van de gemeente.

De heer Dekkers (GroenLinks) vraagt of dit niet al in de gemeente aanwezig is, via een burgerbod.

Wethouder Oosters antwoordt dat er inderdaad een Bewonersbod is, maar omdat het zo expliciet ging over het uitdaagrecht ging zij uit van een link met de Wet versterking participatie op decentraal niveau.

De heer Dekkers (GroenLinks) zegt dat in Utrecht de term 'bewonersbod' wordt gebruikt.

De voorzitter geeft het woord aan de initiatiefnemer, EenUtrecht.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) geeft aan dat het voorstel één onderdeel van participatie in de lokale democratie is. Dat is in drie brokken te onderscheiden: burgerparticipatie, zoals het burgerberaad, petitie of referendum. Later deze periode zal EenUtrecht daarvoor een initiatiefvoorstel indienen. De tweede brok is dat wat bewoners zelf willen en kunnen doen. Daarbij verwijst de heer Dijkstra naar de gemeente Peel en Maas. Er zijn heel veel zaken die burgers zelf kunnen organiseren, zoals huishoudelijke hulp, werk en integratie, welzijn, het beheer van buurtuimtes. In plattelandsgemeentes gebeurt dit al veel meer dan in grote steden. Ook daarvoor komt EenUtrecht nog met een initiatiefvoorstel. De derde brok wordt vandaag behandeld: buurten en wijken hebben baat bij een vertegenwoordigend lichaam dat opkomt voor de belangen van de buurtbewoners. Alle drie hebben ze raakvlakken.

Mevrouw Van der Wilt (D66) zegt dat EenUtrecht het heeft over een wijk die zichzelf een duidelijke identiteit aanmeet. Zij vraagt wanneer er volgens EenUtrecht dan gesproken kan worden van een wijk.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt dat inwoners dat zelf aangeven: "ik woon op Kanaleneiland" of "ik woon op Overvecht". Dat zijn de plekken waarvan men zegt dat ze er wonen en zich thuis voelen. Men zal niet gauw zeggen "ik woon in Utrecht-Zuid". Er zal dus niet snel een Gemeenschapsraad voor heel Utrecht-Zuid ontstaan. Het zal organisch ontstaan.

Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt niet zozeer naar de schaalgrootte. Neem als voorbeeld Overvecht. Er zijn mensen die nog maar net in Overvecht wonen, mensen die er al heel lang wonen, mensen met een migratieachtergrond, mensen die dat niet hebben. Zij voelen zich op een heel verschillende manier vertegenwoordigd in de wijk. Er is toch niet één stem of één geluid die de wijk vertegenwoordigt?

De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt geeft aan dat dat precies de worsteling weergeeft: hoe krijg je een buurt- of wijkvertegenwoordiging die het gekleurde en diverse geluid van de hele buurt of wijk vertegenwoordigt.

Hij gaat verder met zijn tweede punt. De wijkraden werkten niet goed genoeg. Daar kwam terecht kritiek op van de wijkraden zelf. Die wijkraden hadden wel rechten maar zij waren niet echt representatief voor hun eigen buurt of wijk. Er wordt nu al zes jaar geploeterd met wijkplatforms. EenUtrecht heeft weinig fiducia in de moedige pogingen van het college om dat door te ontwikkelen. Er moet echt iets anders gebeuren om te zorgen voor representatieve en diverse wijk- en buurtvertegenwoordiging. Daar zit precies de plus van het voorliggende voorstel. Mensen met een kwetsbare achtergrond of een kleine beurs participeren pas als ze het gevoel hebben invloed te hebben. EenUtrecht wil al die mensen aan boord hebben die nu nog niet actief zijn in de wijkplatforms, met een andere kleur, een kleine beurs enzovoort. In het voorstel staat dat om te komen tot Gemeenschapsraden die divers en representatief zijn, de sleutelpersonen uit de wijk zelf nodig zijn. De mensen die actief worden in een Gemeenschapsraad weten dat ze er heel veel rechten voor terug krijgen, maar ook dat ze dan wel moeten laten zien dat ze representatief zijn en draagvlak hebben. Hoe meer draagvlak je kunnen laten zien, hoe meer invloed ze zullen hebben. Dat zal ervoor zorgen dat dit succesvoller zal zijn dan de goedbedoelde inzet van de wethouder.

De heer Van Bergen (CU) haakt aan op het aantonen van de representativiteit door de initiatiefnemers zelf. Hoe wil EenUtrecht dat borgen? Zal dat niet juist heel veel discussie in de gemeenteraad opleveren over de vraag of het wel representatief genoeg is?

5 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) antwoordt dat hij dit uit het voorstel heeft geschrapt om het bondig te houden. Hij geeft aan dat het niet de bedoeling is dat de gemeenteraad zich hierover buigt. Er zijn veel mensen die zich graag willen inzetten voor hun wijk of buurt, maar alleen als zij het gevoel hebben dat het ook iets oplevert.

10 **De heer Van Bergen** (CU) vraagt of er niet een deur wordt opgezet om iedere vorm van participatie hier te diskwalificeren als het helemaal wordt vrijgelaten. Hoe kan worden geborgd dat een initiatief dat de raad bereikt echt wel representatief is?

15 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) antwoordt dat hij graag organisch innoveert, en niet met allerlei beleidsnota's en kaders. Hij noemt het voorbeeld van wijkplatform Noord-Oost, dat drie jaar geleden een enquête heeft gehouden waarop een grote respons was. Daarmee kwamen zij tot een representatief oordeel over de onderwerpen die in de enquête stonden. Zo zijn er meer voorbeelden van hoe groepen in buurten en wijken dat organiseren. De gemeenteraad zal al doende leren van hetgeen op hen af zal komen. De Gemeenschapsraden zullen bovendien van elkaar leren. In de afgelopen zes jaar is dat weinig gebeurd. Dat heeft alles te maken met het feit dat er geen recht in het vooruitzicht is gesteld.

20 Hij gaat verder met het beantwoorden van de vraag of het initiatief nieuw is. Het is volgens EenUtrecht een veel ambitieuzer doorontwikkeling dan wat het college voorstelt. Bij het eerste ontwerp, een jaar geleden, dachten de wijkplatforms dat zij afgeschaft zouden worden. Dat is niet het idee, het geeft hen juist de ruimte om gebruik te maken van meer rechten. Al die groepen die nu niets doen gaan wel in actie komen, want zij krijgen hiermee een perspectief. Van de zes rechten die zijn benoemd zijn er drie operationeel en drie halfdood. Het werkt allemaal net niet goed. Met die rechten wordt perspectief geboden. Bewonersorganisaties krijgen hiermee zelf het recht om taken te doen. Waar het budget nu bij de overheid ligt, of door de overheid bij commerciële partijen wordt belegd, dat wordt dan bij de gemeenschap gelegd. Het is niet zo dat de Gemeenschapsraden uitvoerende clubs zijn. Dat zijn juist de wijkplatforms en de buurtraden.

De voorzitter vraagt of er onbeantwoorde vragen zijn.

30 **Mevrouw Van der Wilt** (D66) vraagt naar de borging van representativiteit. Verder vraagt zij of er met groepen is gesproken die nu juist niet de weg weten te vinden naar participatie.

35 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) antwoordt dat hij op Kanaleneiland heeft gesproken met inwoners die aangeven dat als zij de garantie hebben dat ze echt iets te vertellen hebben, dan gaan zij proberen om op hun manier tot een gedragen buurt- of wijkvertegenwoordiging te komen. Men zal zich meer uitgedaagd voelen om een Gemeenschapsraad te komen die zelf investeert in het ophalen van alle meningen en kleuren in de eigen buurt. EenUtrecht heeft daar vertrouwen in.

40 **Mevrouw Van der Wilt** (D66) zegt dat het onderdeel van het gunnen helder is. EenUtrecht geeft aan dat de inwoners 'op hun manier' tot een buurvertegenwoordiging zullen komen. Mevrouw Van der Wilt verwijst naar de vragen van de VVD: hoe voorkom je dat er voor iedere drie straten een Gemeenschapsraad komt? Op dit moment zitten er bijvoorbeeld helemaal geen jongeren in de gemeenschapsraden. Zij vraagt aan EenUtrecht hoe zij gaan borgen dat het een democratisch proces is, dat eerlijk is naar de wijk.

45 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) antwoordt dat als wordt geconstateerd dat de gemeenteraad een advies krijgt van een Gemeenschapsraad dat niet representatief geacht wordt, dan zal een advies van zo'n groep niet zwaar tellen. Dat is voor hen een aansporing om ervoor te zorgen dat ze draagvlak kunnen laten zien.

50 **Mevrouw Van der Wilt** (D66) zegt dat het niet zo werkt. De raad krijgt heel veel adviezen. Daarbij gebeurt het vaak dat als het advies komt van een groep inwoners die iets niet wil, de groep die het wel nodig heeft daar niet bij betrokken is, zoals woningbouw. Het is belangrijk om tevoren duidelijk te zijn over wat er wordt verwacht anders komt er veel discussie achteraf over.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt dat er een strekt-ter-vervanging komt over hoe de Gemeenschapsraden kunnen laten zien dat er wel draagvlak is. Het probleem dat D66 schetst is er inderdaad, maar dat is er nu ook. Met dit voorstel wil EenUtrecht de stad met een andere toon aansporen en inspireren om het zelf te gaan doen. Die prikkel ontbreekt nu.

5 Hij gaat verder met de gemiste vragen en kaart het CU-punt over de verborgen kosten aan. Als de route van de wethouder en die van EenUtrecht naast elkaar worden gezet zal duidelijk worden dat de verborgen kosten gelijk zijn. De ambtenaar die het moet ondersteunen en aanjagen zal in beide gevallen aanwezig zijn. Het grootste verschil is dat als het voorstel succesvol is en het op veel plekken tot Gemeenschapsraden komt, het inderdaad meer geld gaat kosten. Ze hebben

10 namelijk allemaal recht op ondersteuning met een bepaald bedrag per woning. Op de CDA-vraag over het ontbreken van het Bewonersbod antwoordt EenUtrecht dat dat gaat over het punt dat bewoners kunnen vinden dat een aantal overheidstaken eigenlijk door de gemeenschap zelf zou moeten worden uitgevoerd. De Gemeenschapsraad heeft de rol om dat te signaleren. EenUtrecht zal op een later moment met een ander initiatiefvoorstel terugkomen op

15 **De voorzitter** vraagt of er gemiste vragen zijn. Die zijn er niet. Zij vraagt of er fracties zijn die behoefte hebben aan een tweede termijn. Dat is niet het geval. Zij vraagt hoe het voorstel kan worden doorgeleid naar de raad.

20 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) antwoordt dat hij het graag wil agenderen voor de raad in maart. EenUtrecht zal minimaal een week tevoren komen met een korte strekt-ter-vervanging.

De voorzitter schorst de vergadering.

- Schorsing -

De voorzitter heropent de vergadering.

10 Initiatiefvoorstel Bedelverbod

25 **De voorzitter** geeft aan dat hier 90 minuten voor zijn gereserveerd. Het onderwerp wordt besproken zodat de commissie met elkaar in debat kan gaan over het feit dat er in Utrecht de afgelopen jaren steeds meer overlast wordt ervaren door bedelaars, onder andere door georganiseerde bendes. Dit voorstel is bedoeld om optreden tegen overlastgevende bedelaars en georganiseerde bendes mogelijk te maken door voor de zomerperiode 2024 een verbod op

30 bedelen in te stellen in de gehele stad. Dit behelst een wijziging van de APV. De voorgestelde wijziging wordt gezien als pilot. Na afloop wordt voorgesteld de ervaringen vast te leggen en te evalueren. Het onderwerp wordt in twee termijnen besproken. Na de inbreng in de eerste termijn zal eerst het college, en daarna de initiatiefnemer de gelegenheid krijgen om te reageren. In de tweede termijn geldt dezelfde volgorde.

35 **De voorzitter** geeft het woord aan de initiatiefnemer, UtrechtNu!.

De heer Bosch (UtrechtNu!) zegt dat het voorstel zowel gevoelig als noodzakelijk is. Het gaat over het instellen van een tijdelijk bedelverbod. Het is niet lichtvaardig tot stand gekomen. Het is het resultaat van een zorgvuldige overweging en de erkenning van een probleem waarvan men overlast ondervindt. Hierover zijn de afgelopen jaren veel signalen ontvangen van verschillende bewoners en ondernemers. Zoals uit krantenartikelen blijkt speelt het al jaren in deze stad. Het

40 doel van het tijdelijke verbod is niet om bedelen in zijn geheel uit te bannen. Dat zou overigens wel wenselijk zijn, want niemand zou in principe moeten bedelen. Het is bedoeld om de overlast van overlastgevende bedelaars en georganiseerde bendes aan te pakken. Met dit verbod krijgen handhavers en politieambtenaren effectieve middelen in handen om op te treden tegen de

45 situaties die onze inwoners, bezoekers en ondernemers als hinderlijk ervaren. Daarnaast biedt dit verbod een kans om de problematiek rondom de uitbuiting van georganiseerde bendes te verminderen en in kaart te brengen. Het is een stap richting het beschermen van de meest kwetsbaren die mogelijk tegen hun wil worden uitgebuit. Met dit voorstel van een pilot wordt

50 ernaar gestreefd om van deze stad tijdens de zomerperiode van 2024 een veiliger en aangename plek te maken voor ieder die hier woont, werkt, op bezoek komt of onderneemt. Het is van essentieel belang dat de effecten van dit verbod worden geëvalueerd zodat een gefundeerde

discussie kan worden gevoerd over de toekomst van dergelijke maatregelen in de stad. Tot slot bedankt UtrechtNu! de ambtelijke ondersteuning, die erg heeft geholpen bij de totstandkoming van dit initiatiefvoorstel. Ook de weledelgestrenge S. Nagtegaal wordt bedankt voor het werk dat hij in dit initiatiefvoorstel heeft gestopt.

5 **De voorzitter** geeft het woord aan de fractie van de PvdD.

De heer Van Heuven (PvdD) bedankt UtrechtNu! voor het initiatiefvoorstel. Hij heeft drie forse punten van kritiek. De overlast zoals UtrechtNu! die omschrijft geeft geen voldoende redenen om elke vorm van bedelen te verbieden. Als er bijvoorbeeld agressie plaatsvindt kan het sowieso al bestreden worden. De overlast die is beschreven vindt de PvdD subjectief. Het is bovendien niet onderbouwd met onderzoek.

Mevrouw Meering (VVD) hoort de PvdD zeggen dat het niet onderbouwd is. Er is ooit een rapportage van Undercover Nederland geweest, die hier onderzoek naar heeft gedaan, specifiek in Utrecht. Is de PvdD daarmee bekend?

De heer Van Heuven (PvdD) is niet bekend met dat onderzoek. Het staat ook niet in dit initiatiefvoorstel. De PvdD zou niet elke vorm van bedelen willen verbieden op basis van dit initiatiefvoorstel.

Mevrouw Meering (VVD) zegt dat inderdaad niet bij dit voorstel zit. Het was een televisierapportage, waarin werd aangetoond dat in Utrecht commercieel gebedeld wordt. Oost-Europese bedelaars hier worden massaal met een bus naartoe gebracht, nemen vervolgens hun plekje in en worden aan het eind van de dag weer teruggebracht met diezelfde bus. Is dat een vorm van bedelen die de PvdD wil tegengaan of willen zij dat toelaten?

De heer Van Heuven (PvdD) vindt dat niet elke vorm van bedelen op basis van dit voorstel moet worden verboden. Hij vraagt wat onder 'massaal' wordt verstaan en of het echt een Utrechts probleem is. Zodra hier genoeg geld is opgehaald gaan dit soort groepen ergens anders heen. Op basis van zo'n beeld wil hij niet elke vorm van bedelen verbieden.

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) zegt dat de groepen naar een andere stad gaan als er een verbod is. Er zijn niet overal onderzoeken voor nodig. Kan de PvdD zich er niet in vinden als zij zelf zeggen dat ze overal naar toe gaan? De verboden zorgen dat er minder gebedeld wordt. De bedelaars gaan dan naar een andere stad, en het is dan aan die steden om dat op te lossen.

De heer Van Heuven (PvdD) antwoordt dat door het verbod ook de individuele bedelaar wordt getroffen, en dat is niet goed. Zeker niet omdat niet echt duidelijk is wat het probleem is. We nemen allemaal soms individuele groepen waar in de stad. Die zijn soms hier en dan weer daar. De heer Van Heuven trekt een parallel met vuurwerk. Daarvan is precies bekend hoeveel overlast er ervaren wordt op verschillende punten: zoveel dieren, zoveel milieuoverlast, zoveel schade. In dit voorstel is geen enkele vorm van onderbouwing op die manier te vinden. Hij gaat verder met zijn bijdrage door aan te geven dat dit bedelverbod elke bedelaar in de stad treft. Niet alleen de georganiseerde groepen maar ook de individuele bedelaar. De PvdD heeft mededogen met mensen die moeten bedelen, verbieden is voor hen dan ook niet akkoord. Zolang mensen geld blijven geven aan die georganiseerde groepen, deze ook zullen blijven komen. Dan moet niet de individuele bedelaar worden weggejaagd, maar dan moet het op een andere manier worden aangepakt. Niet een verbod voor iedereen. Mensen geven geld, dus daar zit het probleem.

De heer Şimşek (DENK) zegt dat de PvdD de verantwoordelijkheid lijkt af te schuiven op het publiek dat geld geeft aan bedelaars, vaak vanuit goede bedoelingen. Zij kunnen, net als handhavers, vaak het verschil niet zien tussen nepbedelaars die onderdeel zijn van georganiseerde bendes en individuele bedelaars. Omdat dit onderscheid niet makkelijk te maken is kunnen problemen worden voorkomen als bedelen wordt verboden. Voor individuele bedelaars moeten dan andere oplossingen worden gezocht. Hoe zit de PvdD dat?

De heer Van Heuven (PvdD) antwoordt dat armoede sowieso moet worden voorkomen. Voorkomen van bedelen zou fantastisch zijn. Ook hier denkt hij weer aan de vuurwerkdiscussie. De PvdD zou elke vorm van vuurwerk willen verbieden, maar volgens sommige mensen is

siervuurwerk een leuke traditie die wel behouden moet blijven. In dit initiatiefvoorstel wordt wel elke vorm van bedelen verboden.

5 **De heer Şimşek (DENK)** zegt dat de vraag ook omgedraaid kan worden. Als bekend is dat er criminele organisaties zijn die mensen uitbuiten en die in stand worden gehouden door het bedelgedrag, waarom wil de PvdD dan niet preventief optreden om hier een eind aan te maken? Voor de echte bedelaars moet een andere oplossing worden gezocht.

10 **De heer Van Heuven (PvdD)** antwoordt dat als er echt criminele bendes zijn en er sprake is van mensenhandel, dan zijn dat al twee redenen om iets tegen die groepen te doen. Mensenhandel en uitbuiting is sowieso verboden. Een algemeen verbod op bedelen is dan niet nodig.

15 Hij vervolgt zijn betoog door aan te geven UtrechtNu! op veel voorstellen van de PvdD de handhaafkaart trekt. "Handhaving is moeilijk, kost geld en gaat ten koste van andere prioriteiten", wordt dan gezegd. Nu zegt UtrechtNu! dat handhaven binnen de bestaande middelen gaat en past binnen de huidige risico-inschatting, en dat er geen extra inzet op nodig is. Dat vindt de PvdD raar. Hij nodigt UtrechtNu! van harte uit om toe te treden tot de coalitie van partijen die willen stoppen met het afsteken van consumentenvuurwerk tijdens de jaarwisseling. Ook op dat soort dossiers is die handhaafkaart niet meer te trekken. Handhaving is kennelijk heel makkelijk.

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) zegt dat zo'n verbod de inzet op handhaving juist vermindert. Hoe ziet de PvdD dat?

20 **De heer Van Heuven (PvdD)** antwoordt dat hij precies op dit antwoord hoopte, maar dan in de discussie over vuurwerk. Als er een vuurwerkverbod is, dan is handhaving veel makkelijker omdat de norm dan bekend is. Hij geeft nogmaals aan dat elke vorm van bedelen moet worden verboden op basis van de aanwezigheid van criminele bendes. Hij heeft drie redenen genoemd waarom de PvdD tegen dit voorstel zal stemmen.

25 **De heer Van den Hoek (UtrechtNu!)** zegt dat ook niet elke vorm van vuurwerk verboden wordt door zo'n verbod. Hij is van mening dat zo'n verbod voor handhaving niet extra belastend hoeft te zijn. Deelt de PvdD die mening?

30 **De heer Van Heuven (PvdD)** vraagt zich dat af. Dat hangt ervan af hoe groot het probleem is. Als onderzoek aantoonde dat het een heel groot probleem is dan is veel handhaving nodig. Als de overlast niet zo groot is dat het in de bestaande handhaving past, dan hoeft het niet te worden verboden.

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) zegt dat niet alles is vast te leggen met onderzoek. Afgaand op de media en op reacties van winkeliersverenigingen en bezoekers dan lijkt het groter dan drie bedelaars. Zeker de georganiseerde bedelaars zijn tamelijk intimiderend. Ziet de PvdD niet dat mensen er hinder van hebben, meer dan overtuigend is gemaakt door een onderzoek?

35 **De heer Van Heuven (PvdD)** antwoordt dat de initiatiefnemer niet duidelijk heeft gemaakt wat de overlast precies is. Er wordt gesproken over minder kwaliteit in de openbare ruimte. Dat vindt de PvdD geen reden om elke vorm van bedelen te verbieden.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van de PvdA.

40 **De heer Stam (PvdA)** dankt UtrechtNu! voor het voorstel. Hoewel de PvdA het er pertinent mee oneens is, is het goed om dit onderwerp met heel haar voorgeschiedenis in de raad te behandelen. Hij hoopt dat, bij het verwerpen van dit voorstel in de raad, dit onderwerp is beslecht en dat het niet terugkeert op een ander moment totdat er een wezenlijk ander politiek gesternte is in onze stad. Voordat de heer Stam ingaat op de praktische bezwaren maakt hij een principieel punt. De initiatiefnemers noemen Sint Maarten in hun voorstel. De burgemeester sprak er ook over in haar
45 Nieuwjaarstoespraak. De edelman die zijn rode mantel, het statussymbool van die tijd, in tweeën klieft met een zwaard om een bedelaar in de kou te kleden. Die barmhartigheid, die over Utrecht hangt, wordt te voet getreden met dit voorstel. Waar Sint Maarten halthield voor de bedelaar zou UtrechtNu! hard in de auto voorbij rijden.

50 **Mevrouw Meerding (VVD)** geeft aan dat de PvdA in het verleden zorgen heeft geuit over nepbedelaars. Is PvdA helemaal van mening veranderd?

De heer Stam (PvdA) antwoordt dat er onderscheid gemaakt kan worden tussen mensenhandel en misbruik van mensen, en een bedelaar die dat doet vanuit levensbehoud. Het introduceren van dit verbod is een ongelooflijk ondoeltreffend en ondoelmatig middel.

5 **Mevrouw Meerding** (VVD) zegt dat de indiener van dit voorstel precies dit onderscheid maakt. Zij hebben niets tegen bedelaars in het algemeen en geven duidelijk aan op welke groep het voorstel ziet. Waar komt de interpretatie van de PvdA vandaan?

De heer Stam (PvdA) antwoordt dat de indiener het onderscheid mag maken, maar de handhaver op straat kan dat onderscheid niet maken. Een bedelaar is dan een bedelaar, en wordt als zodanig behandeld, gecriminaliseerd en geïlegaliseerd. Dat moet juist niet gebeuren.

10 **Mevrouw Meerding** (VVD) zegt in het voorstel staat dat er moet worden ingegrepen bij overlast. Dat geldt dus niet voor alle bedelaars. Hoe denkt de PvdA daarover?

De heer Stam (PvdA) antwoordt dat de APV-wijziging ziet op een verbod op bedelen voor een periode van drie maanden. Er wordt niet over overlast gesproken. Het is dan ook een ineffectief middel om de overlast die bedelbendes veroorzaken aan te pakken.

15 Hij vervolgt zijn betoog door aan te geven dat de maatregel juist de zwakste Utrechters hard raakt. Hen wordt drie maanden lang hun inkomstenbron ontnomen. Dat veroorzaakt nu al stress bij deze groep mensen. Zij weten niet wat op ze afkomt en denken in sommige gevallen al dat het nu al verboden is, terwijl de raad nog helemaal geen uitspraak heeft gedaan. Verder zal deze arbitraire periode van drie maanden alleen maar voor meer onduidelijkheid zorgen voor de mensen en onze
20 bewoners. Tenslotte zegt de heer Stam dat de politie al meer dan voldoende bevoegdheden heeft om op te treden tegen overlast. Maar we moeten ook eerlijk zijn, zeker als het gaat om grenzen stellen en perspectief bieden. De prioriteit ligt, en moet blijven liggen, bij het bestrijden van ondermijnende criminaliteit, niet bij een bedelaar die voor zijn kost moet bedelen. De PvdA zal dan ook tegen het voorstel stemmen. Juist de mensen met wie we solidair moeten zijn worden
25 hiermee het hardst geraakt.

De heer Şimşek (DENK) vraagt of de PvdA erkent dat georganiseerde bendes, die soms zelfs kwetsbare mensen inzetten om voor hun te bedelen, vallen onder ondermijnende criminaliteit?

De heer Stam (PvdA) is het daarmee eens, maar juist de bedelbendes zorgen niet voor overlast. Dan komt hun verdienmodel namelijk in het geding.

30 **De heer Şimşek** (DENK) zegt dat het daarom juist goed is om niet op een specifieke groep te focussen en met een algemeen verbod te komen. Daarmee kan worden voorkomen dat zulke bendes, zelfs al houden ze zich stil, hun verdienmodel blijven houden waardoor criminele groeperingen in stand kunnen blijven.

35 **De heer Stam** (PvdA) is van mening dat met dit verbod die bendes niet worden aangepakt. Mensenhandel is onderdeel van ondermijnende criminaliteit, maar dat moet worden aangepakt door het raadsvoorstel wat dadelijk wordt behandeld, en niet met dit verbod.

De heer Şimşek (DENK) vraagt dat als er bedelaars zijn voor wie dit een belangrijk verdienmodel is, hoe kan dan worden gesteld dat door zo'n verbod hun verdienmodel niet wordt afgepakt?

40 **De heer Stam** (PvdA) antwoordt dat het ondoelmatig, ondoeltreffend en weinig onderbouwd is dat deze mensen daarmee worden aangepakt. Het enige dat daarmee wordt bewezen is dat de mensen die bedelen nodig hebben voor hun voortbestaan ermee worden gepakt.

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) vraagt of de PvdA het dwingende en intimiderende gedrag van de bedelaars niet als overlast ziet.

45 **De heer Stam** (PvdA) antwoordt dat het inderdaad overlast kan veroorzaken. Dan is het beter om daar tegen op te treden met de bestaande middelen dan een algemeen verbod in te stellen tegen niet-overlast veroorzakende bedelaars.

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) stelt dat aan de voorkant ingrijpen via het verbod effectiever is. Vindt de PvdA dat ook?

De heer Stam (PvdA) constateert dat UtrechtNu! stelt dat het verbod effectiever is als erop wordt gehandhaafd. Dat is zeker zo, maar het gaat hier over bedelaars die het nodig hebben, die geen overlast veroorzaken en die het recht moeten hebben om dit te doen. Die willen we niet met dit paardenmiddel aanpakken.

5 **De heer Van den Hoek** (UtrechtNu!) zegt dat heel veel ondernemers en bezoekers voldoende onderscheid kunnen maken tussen overlastgevende bedelaars en anderen. Dat distilleert zich wel uit.

10 **De heer Stam** (PvdA) antwoordt dat dit voorstel dat onderscheid niet maakt. Dat is het grote punt. As er moet worden gehandhaafd kan de politie dat onderscheid niet maken, waardoor iedereen wordt gepakt.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van de VVD.

15 **Mevrouw Meerding** (VVD) dankt UtrechtNu! voor het opstellen van het initiatiefvoorstel. Zodra het buiten warmer wordt neemt het aantal bedelaars toe. Vaak met een koffiebekertje voor kleingeld en een kartonnen bord met een tekst in het Engels. Steeds op dezelfde plek, steeds hetzelfde bord. Het verschilt van dag tot dag wie er op datzelfde plekje staat. Soms lopen ze mensen achterna, zijn ze agressief of dreigend en in een aantal gevallen wordt er zelfs een handicap geveinsd. Deze groep is een specifieke groep bedelaars die bekend staan als commerciële bedelaars of nepbedelaars. Een groep waar onder ondernemers, bezoekers en inwoners hinder van ondervinden. De VVD doelt expliciet niet op alle bedelaars, maar alleen degenen die hinderlijk bedelen of commercieel bedelen. De VVD pleit al sinds 2016 voor een verbod op hinderlijk bedelen. Zij hebben daar meermaals voorstellen voor ingediend. Zij zijn dan ook blij met het initiatiefvoorstel van UtrechtNu! en steunen het van harte.

25 **De heer Van den Broek** (CDA) zegt dat de VVD aangeeft dat ze voor een verbod op hinderlijk bedelen zijn. Het verbod dat voorligt is een verbod op bedelen in zijn geheel. Aan de VVD wordt gevraagd hoe zij van plan zijn om dit onderscheid te maken.

Mevrouw Meerding (VVD) heeft naar de letterlijke tekst die voorligt gekeken. Daar staat “ter voorkoming of beëindiging van overlast”. Daar zit dus een extra voorwaarde in. Zij heeft ook gelezen wat de burgemeester daarover heeft geschreven.

30 **De heer Van den Broek** (CDA) zegt dat er onderaan de streep toch gewoon een algemeen bedelverbod staat. Er kan wel allerlei context omheen zitten, maar als puntje bij paaltje komt en de boa of politieagent wordt gevraagd om te handhaven, dan maakt het niet meer uit of het overlastgevend of hinderlijk is. Dan moet er volgens de tekst van het voorstel worden gehandhaafd.

35 **Mevrouw Meerding** (VVD) ziet dat er in andere steden, zoals Amsterdam en Den Haag, al een bedelverbod is. Daar wordt wel onderscheid gemaakt in de handhaving die plaatsvindt. Er wordt bekeken of de mensen bij een commerciële bende horen. Dat onderscheid zou de VVD in Utrecht ook graag zien.

40 **De heer Van den Broek** (CDA) zegt dat het maken van dit onderscheid niet mag in verband met het discriminatieverbod. Het college geeft in haar brief aan dat het niet mogelijk is om dit onderscheid te maken. Het kan soms in de praktijk gebeuren maar dat is niet wat hier staat en waar straks over gestemd zal worden. De consequentie van dat wat nu voorligt is dat er een algemeen bedelverbod komt waar ook de mensen last van hebben die afhankelijk zijn van bedelen. Hoe ziet de VVD dit en hoe zorgen zij ervoor dat niet ook de goede bedelaars, die geen hinder veroorzaken, er last van krijgen? Want de gemeente kan niet selectief handhaven.

45 **Mevrouw Meerding** (VVD) antwoordt dat selectief handhaven heel vaak gebeurt. Er wordt onderscheid gemaakt in prioriteiten of een escalatieladder. De VVD wil dat het onderscheid wél gemaakt kan worden, maar zij zien ook dat dat lastig is. Zo zwart-wit dat iedere bedelaar bestraft moet worden, dat is niet hoe de VVD dit voorstel ziet.

De heer Koning (D66) zegt dat de VVD staat voor de individuele vrijheden van mensen. Wat is nou meer de vrijheid en het recht van iemand dan een beroep te doen op iemands vrijgevigheid en barmhartigheid?

5 **Mevrouw Meerding** (VVD) antwoordt dat haar vrijheid eindigt waar die de vrijheid van een ander raakt. Er zijn ondernemers, bezoekers en inwoners van Utrecht die van een specifieke groep bedelaars heel veel hinder ondervinden. Daar eindigt de vrijheid.

De heer Koning (D66) leest in het advies van het college dat er op overlast en intimidatie al wel kan worden ingegrepen. Dan wel via het strafrecht, dan wel via de bestaande regels in de APV. Is dat niet voldoende voor de VVD?

10 **Mevrouw Meerding** (VVD) antwoordt dat dat heel mooi klinkt, maar te weinig in de praktijk wordt gebracht. Als de raad zegt dat er meer moet worden tergevalen op de bepaling die er al is en geen nieuwe bepaling in het leven wil roepen, dan moet die bepaling ook echt worden nageleefd. Zorg dan dat er ook echt gehandhaafd wordt. Dat idee heeft de VVD nu niet.

15 **De heer Koning** (D66) hoort de VVD zeggen dat deze regel misschien niet nodig is. Dat ziet hij als winst in dit debat. Hij roept de VVD op om als liberale partij niet te kiezen voor extra regels als dat niet nodig is.

20 **Mevrouw Meerding** (VVD) zegt dat als het college de toezegging kan doen dat op basis van het huidige APV-artikel alle overlastmeldingen worden opgepakt, dat overlastgevend en hinderlijke bedelaars worden weggestuurd en de commerciële bedelbendes worden geweerd, dan is de VVD helemaal tevreden en is het extra artikel inderdaad niet nodig. Zij gaat verder met haar inbreng door te zeggen dat de VVD begrijpt dat de handhaving uitdagingen met zich meebrengt. Wat de VVD betreft is het niet persé nodig om een tijdelijk verbod in te stellen. De VVD is al overtuigd van de noodzaak, ook op de langere termijn. Een evaluatie zoals UtrechtNu! die voorstelt is natuurlijk altijd een goed idee.

25 **De voorzitter** geeft het woord aan de fractie van CDA.

De heer Van den Broek (CDA) dankt UtrechtNu! voor dit initiatiefvoorstel. Gisteren is de veertigdagentijd begonnen. Dat draait om drie dingen: vasten, bidden en de medemens liefhebben. Een bedelverbod past daar niet bij. Dat is geen menselijke manier om met elkaar om te gaan, het reduceert kwetsbare mensen tot overlast. Dat betekent niet dat het CDA de overlast niet ziet en daarop niet zou willen handhaven. De huidige APV biedt daar volgens het CDA meer dan genoeg ruimte voor. De goeden mogen niet lijden onder de slechten. Aan de indiener en aan het college wordt gevraagd hoe dat kan worden voorkomen. Vervolgens verwijst de heer Van den Broek naar de uitspraak die het Europees Hof voor de Rechten van de Mens hierin heeft gedaan: bedelen is niet per definitie verboden. Zolang er voldoende rekening wordt gehouden met de belangen van de bedelaar en er voldoende ruimte is voor uitzonderingen. Deze uitzonderingen komen echter niet terug in het initiatiefvoorstel. Er wordt aangegeven dat dat lastig is vanwege het discriminatieverbod en omdat er niet wisselend kan worden gehandhaafd. Ziet het college of de initiatiefnemer toch mogelijkheden om tot uitzonderingen te komen en dit zodanig handelbaar te maken dat dit niet leidt tot handhaving bij de verkeerde groepen? De heer Van den Broek spreekt regelmatig met daklozen. Zij zijn voor levensonderhoud afhankelijk van bedelen en vragen zich af wat het bedelverbod voor hen zal betekenen. Het doet wat met hem dat mensen die afhankelijk zijn van de goedheid van anderen op deze manier in de verdrukking komen. Dat moeten we niet willen. Aan de indieners wordt gevraagd hoe dit kan worden voorkomen. Het CDA ziet meer heil in meer handhaven binnen de bestaande mogelijkheden. Dat kan volgens de brief van het college. Aan UtrechtNu! wordt gevraagd hoe groot de overlast precies is, of dat kan worden gekwantificeerd en welke afwegingen er worden gemaakt. Weegt het aanpakken van deze overlast op een dergelijke vergaande manier dan het elementaire mensenrecht om te mogen vragen om hulp?

50 **Mevrouw Meerding** (VVD) hoort veel weerstand in de bijdrage van het CDA. Tegelijk heeft het CDA in 2021 nog gevraagd om een bedelverbod. Waar komt deze koerswijziging vandaan?

De heer Van den Broek (CDA) antwoordt dat een partij nogal eens van mening wijzigt. Zo ook het CDA. Hij stelt voor om niet te veel vast te bijten in het verleden maar vooral te kijken naar het

heden en de toekomst.

Tenslotte vraagt hij aan het college of er nog andere mogelijkheden zijn om de problematiek op te lossen en te handhaven, naast de zaken die genoemd worden in de brief. Hij sluit af met de opmerking niet te pretenderen te weten wat Onze Lieve Heer zou hebben gedaan, maar hij weet wel zeker dat een bedelverbod er geen van zou zijn geweest.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van GroenLinks.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) feliciteert UtrechtNu! met hun eerste initiatiefvoorstel. GroenLinks is vanuit het diepst van hun hart echt tegen het voorstel. GroenLinks vindt een bedelverbod onmenselijk. Het gaat in tegen de rechten van de mens. Als mensenrechtenstad moet Utrecht daar niet aan beginnen. Het is bovendien bewezen ineffectief, de grondoorzaken worden er niet mee bestreden. Het enige wat gebeurt is het verder beboeten en bestraffen van mensen die ver onder het sociaal minimum zitten. Een bedelverbod is een schijnoplossing. Het straft mensen die minder dan niets hebben. Mensen bedelen op straat omdat ze niet anders kunnen. Elk mens heeft het recht om dat te doen, om te kunnen overleven. Deze mensen nog meer straffen lost niets op. In het voorstel noemt UtrechtNu! vooral een groep bedelaars die erg overlastgevend zijn maar een heel groot deel van de bedelaars zijn mensen die dat doen dat om te overleven. In Hongarije is er al heel lang zo'n verbod en daar is het ook onderzocht. Het verbod leidde tot geweld tegen dakloze personen en dat werd als acceptabel gezien door lokale inwoners. Dat is absoluut niet de realiteit waar GroenLinks naar toe wil. Natuurlijk is commercieel bedelen niet okay. Het gaat GroenLinks vooral om het feit dat echte dakloze mensen die bedelen erdoor benadeeld worden. In die zin kan GroenLinks best meegaan in de motivatie van UtrechtNu! dat er iets tegen deze groepen moet worden gedaan. Maar dit is niet de manier. De individuen die worden ingezet door commerciële bedelbendes om te bedelen zijn vaak zelf ook slachtoffer van die bendes, bijvoorbeeld door uitbuiting of dwang. Het is helemaal niet duidelijk of een bedelverbod hen helpt of hoe dan. Andere criminaliteit die bij commerciële bedelaars komt kijken kan met andere richtlijnen in de APV aanpakken. GroenLinks focust liever op wat de daklozen kan worden geboden, zoals de daklozenkrant waarmee het doel is om mensen met een sociaal minimum voor zichzelf te laten zorgen. GroenLinks sluit zich aan bij eerdergenoemde bezwaren op het gebied van handhaving, het gebrek aan cijfers die de noodzaak van dit verbod aanstippen. Bij de politie zijn niet zulke grote zorgen over de overlast van bedelaars. De noodzaak van zo'n ingrijpende maatregel is wat GroenLinks betreft volstrekt ontbrekend. Zij kunnen hier nooit op enige manier mee instemmen.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van Horizon.

De heer Paalman (Horizon) refereert eveneens aan Sint Maarten. Ergens in de vierde eeuw na Christus kwam Martinus van Tours als Romeinse soldaat de poort van Amiens binnen. Het was een koude dag en een bedelaar vroeg hem om een aalmoes. Martinus van Tours had geen geld bij zich maar zag de naakte man bibberen in de kou. Terwijl hij nog op zijn paard zat sneed Martinus de helft van zijn rode mantel af en gaf dat aan de bedelaar. Dat beeld is weergegeven op de vlag in de zaal. Martinus van Tours is Sint Maarten, de beschermheilige van Utrecht. Enkele van zijn kernwaarden komen overeen met die van Utrecht. We zijn solidair en als we geen aalmoes op zak hebben dan kijken we wat we voor mensen kunnen doen. Een bedelverbod past niet in de visie van Horizon. Horizon is voorzichtig in het verbieden van dingen. Als overheid heb je immers het laatste woord en met die macht moet spaarzaam worden omgegaan. Horizon denkt dat het op dit moment nog niet noodzakelijk is om in te grijpen. Dat baseren zij hoofdzakelijk op hun eigen observaties en de observaties van Utrechters met wie zij spreken. Horizon ziet dat er wordt gebedeld, maar overdag zijn dat meestal passieve bedelaars die met een bordje een beroep doen op de barmhartigheid van de inwoners. 's Avonds en 's nachts spreken ze mensen eerder proactief aan, maar volgens Horizon niet op een manier die overlastgevend is. In tweede instantie baseert Horizon zich op de cijfers van de gemeente. Ambtelijk uitvragen leert hen dat in 2023 85 meldingen zijn gedaan. Vaak zijn dit geen losstaande meldingen en gaat het vaak in combinatie met een melding van overlast waar de stad al op kan ingrijpen.

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) vraagt of bekend is dat die 85 openstaat, want er worden veel meldingen niet gedaan omdat er niet gehandhaafd wordt.

De heer Paalman (Horizon) antwoordt dat er bij elke vorm van melding op den duur meldingmoeheid ontstaat. Het is wel een enigszins kwantitatieve manier om te kunnen meten of mensen overlast ervaren.

5 **Mevrouw Meerdling** (VVD) leidt hieruit af dat Horizon 85 meldingen verwaarloosbaar vindt. Waar ligt de grens, hoeveel meldingen zouden er gemaakt moeten zijn?

De heer Paalman (Horizon) antwoordt dat ze niet verwaarloosbaar zijn, anders had hij ze niet genoemd in zij betoog. Horizon neemt ze mee in hun afweging, en met dat in hun achterhoofd bepalen ze dat ze het nog niet het moment vinden om in te grijpen met zo'n zwaar algemeen verbod.

10 Gaat verder met zijn tweede punt. Als bedelen overlast gevend wordt kan binnen bestaande regelgeving worden gehandhaafd. Het is dus niet zo dat we machteloos staan bij overlastgevend bedelen. In tegenstelling, hier wordt actief op gehandhaafd. Ook spreken de gemeentelijke handhavers en politiemensen hen aan en wordt de zorgbehoefte geïnventariseerd. Een aanpak die Horizon onderschrijft. Niet: hoe kan ik u als overheid wegsturen, maar: hoe kan ik u als
15 overheid helpen.

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) vraagt of bekend is dat er maar één keer is gehandhaafd en een boete uitgedeeld.

De heer Paalman (Horizon) was daar niet mee bekend.

20 Hij gaat verder met het benoemen van zijn derde punt. Horizon erkent dat er bedelaars in Utrecht zijn die georganiseerd zijn en een malafide of commercieel doel nastreven. Echter, en dat erkent het college ook, is er lastig onderscheid te maken tussen deze groep en de groep bedelaars die simpelweg niet anders kunnen. Of het mensen zijn die tijdelijk dak- en thuisloos zijn of mensen die al jarenlang op de straten van Utrecht zwerven en bijna een soort van cult-status hebben, het is
25 aan elke Utrechter zelf om te bepalen of ze wel of niet barmhartig zijn. Zelf geeft de heer Paalman ook nog wel eens een mutje als het buiten koud is, net als vele jongeren die laat uitgaan en een euro in hun zak vinden. Het is des Utrechts dat de geest van Sint Maarten nog doorleeft in de uitgaande jongeren.

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) zegt dat barmhartigheid een groot goed is. Maar deze barmhartigheid houdt het bedelen ook in stand. Hoe staat Horizon daar tegenover?

30 **De heer Paalman** (Horizon) antwoordt dat het iemands eigen keuze is als diegene besluit geld te geven aan een bedelaar. Zodra dat heel erg overlastgevend is kan daarop worden gehandhaafd. Maar als iemand op een passieve manier bedelt en iemand geeft een muntje, dan moet dat mogen.

De voorzitter geeft woord aan de fractie van ChristenUnie.

35 **De heer Van Bergen** (CU) dankt UtrechtNu! voor het initiatiefvoorstel. Het is CU opgevallen dat in de feitelijke verandering van de APV geen onderscheid wordt gemaakt tussen enerzijds het uit schrijnende noodzaak geboren bedelen, en anderzijds de georganiseerde variant die af en toe de kop opsteekt in Utrecht. De eerste variant wil de CU bestrijden door het tegengaan van de
40 achterliggende oorzaken zoals honger en dakloosheid. Mensen hebben eten en geld nodig. Deze mensen moeten met barmhartigheid worden benaderd, naar het voorbeeld van Utrechts beschermheilige, en niet met repressie. Omdat het voorstel van UtrechtNu! geen onderscheid maakt tussen deze groep en de bedelbendes is het voorliggende initiatiefvoorstel voor de CU niet acceptabel.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van Volt.

45 **De heer Maas** (Volt) dankt UtrechtNu! voor het vele werk dat zij in het bedelverbod hebben gestopt. Volt gaat het echter niet ondersteunen. Argumenten zijn daarover gewisseld, en Volt sluit zich aan bij vorige sprekers.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van BIJ1.

Commissielid Minnaert (BIJ1) zegt dat een bedelverbod het strafbaar maken is van armoede, dakloosheid en proberen te overleven. BIJ1 vindt het onmenselijk om de enige bron van inkomsten van een steeds groter groeiende groep kwetsbare mensen in Utrecht op deze manier af te pakken. BIJ1 maakt zich ernstig zorgen over wie er het hardst geraakt zal worden door een bedelverbod en geloven niet dat dit voorstel iets zal doen tegen het probleem dat UtrechtNu! in het voorstel schetst. Armoede is een probleem van de structuur waarop de samenleving is gebouwd. BIJ1 wil eenieder die er moeite mee heeft om geconfronteerd te worden met armoede in de openbare ruimte vragen om zich in te zetten tegen de structuren die die armoede creëren en in stand houden, in plaats van mensen in armoede te markeren als overlastgevend. BIJ1 zal zich te allen tijde blijven inzetten tegen criminalisering van armoede en dakloosheid, zij het in de vorm van een bedelverbod, zij het in de vorm van een gebruiksverbod of een verbod op het slapen in de openbare ruimte. BIJ1 zal dan ook tegen het voorstel stemmen.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van D66.

De heer Koning (D66) dankt de indieners voor het agenderen van dit onderwerp. D66 heeft zich in eerdere debatten al over deze kwestie uitgelaten. D66 ziet geen oplossing in een bedelverbod, ook niet tijdelijk. Het probleem van armoede of criminaliteit wordt er niet in de kern mee opgelost. Het bedelverbod is slechts symptoombestrijding. In deze opvatting ziet D66 zich gesteund door de mening van organisaties die zorg bieden aan bijvoorbeeld daklozen in Utrecht, zoals ieder in de raadsinformatiebijeenkomst van zo'n twee jaar geleden ook heeft gehoord. Er moet voor worden gezorgd dat de zorg op orde is voor mensen die intimideren en overlast geven, maar die eigenlijk zorg nodig hebben. Dat is de reden dat D66 het voorstel niet zal steunen. Voor de andere redenen verwijst de heer Koning naar de goede brief van het college hierover, waaruit blijkt dat de effectiviteit zeer dubieus is.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van DENK.

De heer Şimşek (DENK) dankt de initiatiefnemers voor het voorstel. DENK kan zich er op hoofdlijnen in vinden. Het is ook in lijn met een eerdere motie van DENK. Zij zien in de zomermaanden een enorme toename van overlast van nepbedelaars. Zij zouden wel willen experimenteren met een bedelverbod, en steunen het voorstel dan ook.

De voorzitter geeft het woord aan de fractie van UtrechtNu!.

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) wil de indieners bedanken voor het initiatiefvoorstel, niet alleen als partijgenoot maar ook als voormalig ondernemer. Hij herkent juist daarom de signalen en de sterke roep om een bedelverbod die hij opving van inwoners, bezoekers en collega-ondernemers. De inzet om deze kwestie aan te pakken en om te zetten in een concreet voorstel toont een betrokkenheid die een compliment waard is. Hij is zeer verheugd dat UtrechtNu! er werk van maakt en kijkt met optimisme uit naar de positieve impact die dit voorstel ongetwijfeld op de stad zal hebben.

De heer Paalman (Horizon) vraagt wat UtrechtNu! hoort van bezoekers waardoor zij hebben besloten om een bedelverbod in te stellen.

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) hoorde van bezoekers aan zijn horecagelegenheid dat zij overlast ervoeren door intimiderende bedelaars. Dat gebeurde niet dagelijks, maar wel met enige regelmaat.

De heer Paalman (Horizon) vraagt naar voorbeelden.

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) zegt dat zij werden geïntimeerde om wat te geven, dat voedsel werd geweigerd en daar geld voor werd gevraagd.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) zegt dat het vreselijk is dat mensen geïntimideerd worden door mensen die geld vragen. Hoe weet UtrechtNu! dat dat commerciële bedelaars zijn, die persé opgepakt moeten worden?

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) antwoordt dat dat inderdaad niet altijd duidelijk is. Commerciële bedelaars werken vaak met oortjes, lopen kreupel en vragen op een dwingende

manier om geld. Er zijn ook andere vormen van bedelaars die dat omzeilen door muziek, maar dat is een ander geval. Er kan geen direct onderscheid worden gemaakt maar het herkennen van intimiderende bedelaars kan wel.

5 **Mevrouw Fattal (GroenLinks)** zegt dat het niet duidelijk is dat dit commerciële bendes zijn. Daar lijkt het voorstel op gericht te zijn. Is UtrechtNu! het eens met de stelling dat aan deze mensen juist hulp moet worden geboden wanneer ze moeten bedelen, en helaas tot intimidatie overgaan?

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) antwoordt dat deze mensen hulp moeten krijgen, maar dat moet dan wel geboden worden. Dat ze daarop aanvullend moeten bedelen is niet heel ernstig, maar wel in het geval van commerciële bedelaars. Dat heeft vaak te maken met uitbuiting.

10 **De heer Stam (PvdA)** zegt dat UtrechtNu! zelf twee voorbeelden geeft waarin het onderscheid niet wordt gemaakt. Alle twee worden aangepakt, in plaats van enkel en alleen de commerciële.

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) antwoordt dat dat iets genuanceerder ligt. De beantwoording van deze vraag laat hij aan de heer Bosch over.

15 Hij gaat verder met zijn inbreng door te zeggen dat hij met optimisme uitkijkt naar de politieke impact van dit voorstel. Hij wil graag dat de medecommissieleden zullen zeggen dat ze het willen proberen, het voorstel biedt daar alle ruimte voor. Mocht vervolgens besloten worden dat het bedelverbod niet bij Utrecht past, dan kan dat na afloop bij de evaluatie alsnog worden vastgesteld. Maar misschien is het ook eens fijn om te luisteren naar de signalen uit de stad.

20 **De heer Van Heuven (PvdD)** zegt dat ook bij de georganiseerde bendes verschillende vormen van armoede en andere problemen bestaan. Moet dat niet worden opgelost, in plaats van het wegsturen van die mensen?

De heer Van den Hoek (UtrechtNu!) antwoordt dat dat zou moeten worden opgelost, maar dat lukt niet zo makkelijk. Met dit verbod ga je iets sneller door de bocht. Op dit moment geeft dat een gevoel van overlast en onveiligheid.

25 **De heer Van Heuven (PvdD)** zegt dat hij het interessanter had gevonden als UtrechtNu! een initiatiefvoorstel had geschreven om deze mensen te helpen. Kennelijk voelt UtrechtNu! die behoefte ook, maar hebben ze voor de gemakkelijke weg gekozen door deze mensen weg te sturen.

30 **De heer Van den Hoek (UtrechtNu!)** antwoordt dat geen enkel weg in dit huis erg gemakkelijk is. Dat zal dus reuze meevallen. De rest van de beantwoording laat hij aan de heer Bosch.

De voorzitter concludeert dat daarmee aan het einde van de inbreng is bereikt. Zij geeft het woord aan de burgemeester voor de beantwoording van de vragen.

35 **Burgemeester Dijkstra** complimenteert degenen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit initiatiefvoorstel. Het is een discussie die herhaaldelijk wordt gevoerd, maar nog niet in deze nieuwe raad. Criminele bendes maken gebruik van het fenomeen bedelen om een giftig verdienmodel te organiseren in Utrecht. Op Lombok wordt door ondernemers veel overlast ervaren door bedelaars die voor hun deur hangen en omstanders aanklappen en lastigvallen. Dat is inderdaad een heel ander type bedelaars dan de mensen die verderop in de stad om een aalmoes vragen. Het lastige van deze discussie is dat in een verbod in de APV geen onderscheid

40 tussen deze groepen kan worden gemaakt, ook al heb je niet de bedoeling om elke individuele bedelaar achterna te zitten en het bedelen onmogelijk te maken. De grondwet verbiedt ons om onderscheid te maken tussen soorten bedelaars. Dat maakt het in de praktijk niet onmogelijk, maar wel veel lastiger om dat onderscheid op voorhand te maken. Op zichzelf is het zo dat handhaven op overlast ook nu al mogelijk is, bijvoorbeeld op basis van hinderlijk opdringen,

45 volgen of bewust de weg versperren. Als mensen zich daar permanent schuldig aan maken kan de burgemeester een tijdelijk gebiedsverbod opleggen. Dat is wel veel omslachtiger. Een aantal andere grote steden in Nederland, waaronder Rotterdam, Amsterdam en Den Haag, heeft een bedelverbod wel degelijk in hun APV opgenomen. Den Haag doet dat alleen voor bepaalde gebieden. Het college heeft meegegeven dat ook nu al op overlast kan worden gehandhaafd. Een

50 bedelverbod geldt voor iedereen. In de praktijk zullen handhavers voor een escalatiemodel kiezen, waarbij eerst een waarschuwing wordt gegeven en pas daarna wordt opgetreden. Het blijft lastig

omdat het onderscheid meestal moeilijk te maken is. Als een bedelverbod wordt ingevoerd moet er wel gelijkelijk worden gehandhaafd. Tenslotte kaart de burgemeester de korte pilot aan die de indiener voorstelt. Het voordeel daarvan is dat de handhavingscapaciteit niet meteen opgeplust hoeft te worden. Het nadeel is dat een pilot van slechts vier maanden niet bepaald de bewijslast oplevert om duidelijk te maken wat het verschil is en of het daadwerkelijk zoden aan de dijk zet. Het is waarschijnlijk bedoeld om politieke steun te winnen, maar het is tegelijk zo kort dat het moeilijk is om het eerlijk te beoordelen.

Mevrouw Meerdling (VVD) geeft aan dat de burgemeester aangaf dat het lastig is om onderscheid te maken bij de handhaving, maar niet onmogelijk. Hoe gebeurt dat nu in andere steden?

Burgemeester Dijkstra heeft het handhavingskader van die drie steden niet voorhanden, maar het bedelverbod heeft wel een preventief karakter. Op het moment dat het bedelverbod wordt ingesteld weten de commerciële bedelaars dat het niet meer aantrekkelijk is om naar die plekken te gaan waar het bedelverbod geldt. Het gebeurt nog wel in die steden, maar het is sinds de introductie van het bedelverbod wel beter beheersbaar geworden. Altijd als er een handhavingskader is, moet er getrapt worden geëscaleerd. Het begint met waarschuwen, de volgende stap kan dan beboeten zijn. Als het een heel ernstige situatie is, dan zijn er andere gronden waarop iemand kan worden aangehouden, op basis van de APV.

De voorzitter vraagt UtrechtNu! of zij de vergadering willen schorsen voordat zij de gestelde vragen beantwoorden. Dat is het geval. De voorzitter schorst de vergadering.

- Schorsing -

De voorzitter heropent de vergadering. Als punt van orde geeft zij aan dat er nog twee onderwerpen na dit onderwerp op de agenda staan: de Voortgangsrapportage 2023 nota 'Grenzen stellen, perspectief bieden' en de spoedagendering over de komst van een islamitische prediker naar Utrecht. Gezien de gezondheid van de burgemeester is besloten om deze agendapunten in de avond niet te behandelen. Dat betekent dat het huidige debat wordt afgerond en de vergadering vervolgens wordt gesloten.

De heer Van Bergen (CU) vraagt of het debat zal worden afgerond in de zes minuten die er nog zijn. Daarna zal namelijk het vragenuur zijn.

De voorzitter antwoordt dat er iets uitloop mogelijk is omdat het vragenuur niet in de Stadhuishal is.

Zij geeft het woord aan de fractie van UtrechtNu!.

De heer Bosch (UtrechtNu!) geeft aan dat een aantal keer is genoemd dat UtrechtNu! geen oog zou hebben voor barmhartigheid van echte bedelaars. Dat is juist niet het geval. Het doel van het voorstel is om het crimineel bedelen aan te pakken. Daarvoor is advies ingewonnen bij de ambtenarij en op andere plekken. Het moet een generiek verbod zijn om te kunnen komen tot het aanpakken van de bedelbendes. Volgens UtrechtNu! kan dat zonder de echte bedelaar te raken, die dat uit noodzaak doet. De heer Bosch haalt het voederverbod aan. Dat is ook generiek ingesteld. Daar zit een handhavingsstrategie achter waardoor op de opa die met zijn kleinzoon een stukje brood aan de eendjes voert niet wordt gehandhaafd, maar wel op degene die een hele zak met brood in het water mikt.

De heer Koning (D66) vraagt of het klopt dat UtrechtNu! fervent tegenstander was van het voederverbod.

De heer Bosch (UtrechtNu!) antwoordt dat het klopt dat zij in het algemeen tegen extra regelgeving en tegen betutteling zijn. Maar tegen overlastgevend en crimineel gedrag moet wel wat gebeuren. Daarom komen zij nu wel met dit voorstel. Voor deze regel zouden wellicht drie regels geschrapt kunnen worden, maar dat is een andere discussie.

De heer Koning (D66) zegt dat de vraag wordt ontweken.

De heer Bosch (UtrechtNu!) antwoordt dat UtrechtNu! niet tegen een voederverbod was, want zij zaten toen nog niet in de raad. De heer Bosch heeft als raadslid inderdaad tegen een voederverbod gestemd.

5 **De heer Van Heuven** (PvdD) vraagt welk crimineel gedrag UtrechtNu! met dit verbod wil oplossen, dat nog niet op een andere manier is verboden.

De heer Bosch (UtrechtNu!) antwoordt dat UtrechtNu! het bedelen in verband door criminele organisaties, dus het structureel bedelen, aan wil pakken. Dat is eigenlijk een vorm van passief bedelen die eigenlijk onder het kopje overlast heel moeilijk aan te pakken is.

10 **De heer Van Heuven** (PvdD) neemt aanstoot aan het woord crimineel want het gaat hier niet om criminaliteit. Door het woord crimineel te gebruiken schopt UtrechtNu! stennis waar de PvdD afstand van wil nemen.

De heer Bosch (UtrechtNu!) zegt dat er gewoon criminele bendes achter zitten. Dat is vastgesteld, daar is een soort algemene consensus over.

De heer Van Heuven (PvdD) vraagt wat crimineel is.

15 **De heer Bosch** (UtrechtNu!) antwoordt dat het crimineel is als mensen worden uitgebuit om namens jou te bedelen om geld op te strijken, en vervolgens in dikke SUV's naar huis rijdt.

De heer Stam (PvdA) zegt dat het voorstel dat helemaal niet aanpakt.

20 **De heer Bosch** (UtrechtNu!) antwoordt dat het voorstel wel aanpakt. In de handhavingsstrategie wordt gespecificeerd waarop wordt gehandhaafd. Zo gebeurt dat hier vaker, zoals bij het voederverbod. Het is niet verplicht om te handhaven.

De heer Stam (PvdA) vraagt waarom dit niet kan met de bestaande regels die deze handvaten al bieden.

25 **De heer Bosch** (UtrechtNu!) antwoordt dat de bestaande regels niet voldoende handvaten geven. Hij gaat verder met de beantwoording van de vragen. Het voorgestelde artikel is nodig om een handhavingsstrategie te maken. Daarin kan de prioritering worden aangegeven. Er wordt altijd eerst een waarschuwing gegeven, als het vaker voorkomt wordt de stap naar handhaving gezet.

De heer Stam (PvdA) vraagt hoe dit verschilt van de escalatieladder die door de burgemeester is beschreven.

30 **De heer Bosch** (UtrechtNu!) antwoordt dat de burgemeester aangeeft dat er al voldoende middelen zijn om te handhaven. In de praktijk blijkt dat dat niet zo is. Hij gaat verder met de beantwoording van de vragen. Het aantal meldingen waarover gesproken is zegt niet zoveel. Omdat er niet gehandhaafd kan worden op de manier zoals gewenst, wordt er ook niets meer gemeld. Het aantal meldingen is altijd vrij subjectief, en dat is in andere gevallen ook zo. Zo is er maar één keer effectief gehandhaafd op artikel 2.27 in het kader van bedelen. In
35 het stationsgebied is in 2023 29 keer gehandhaafd op basis van bedelen. Daar zijn wel degelijk mensen beboet door de gemeente Utrecht, à honderd euro. Dat gebeurde op basis van de Wet personenvervoer waarin staat dat bedelen strafbaar is in en om stations. Er wordt in Utrecht dus wel degelijk gehandhaafd op bedelen, alleen in het station. Het is dus heel ineffectief en het verplaatst het probleem naar de stad. Hieruit concludeert UtrechtNu! dat er wel degelijk een vraag
40 is naar handhaving. Het laat zien dat er wel een noodzaak is tot dit verbod.

De heer Paalman (Horizon) vraagt of het de Utrechters zijn die last hebben van de bedelaars, of de mensen die het station gebruiken als bezoeker of overstapper.

De heer Bosch (UtrechtNu!) vindt dit een vreemde vraag. Er komen op het station zowel Utrechters als niet-Urechters. Het gaat om overlast waarop is beboet.

45 **De heer Paalman** (Horizon) vraagt of het de wil van de Utrechters is om te handhaven, of van reizigers, de NS of ProRail.

De heer Bosch (UtrechtNu!) antwoordt dat het station van Utrecht in Utrecht ligt. Daar werken de handhavers van de gemeente Utrecht. Wij hebben geen zicht op de boa's van de NS. Wellicht hebben zij ook nog bekeuringen geschreven.

Hij gaat verder en kaart de handhaverscapaciteit aan. Een verbod kan een preventieve werking hebben, waardoor geen extra handhavers nodig zijn. Men is nu al wel degelijk mee bezig, in elk geval op het station. De mensen die hier bewust worden neergezet door een criminele organisatie zullen daardoor Utrecht verlaten. Met ambtenaren van de gemeente Rotterdam is gesproken, waarbij werd aangegeven dat zij geen last meer hebben van criminele bendes. Er wordt in Rotterdam nog wel gebedeld maar daar vervolgens op gehandhaafd.

De heer Stam (PvdA) hoort geen aanpakmethode, maar alleen het wegsturen van deze bendes. Als barmhartigheid zo belangrijk is voor UtrechtNu!, wat willen zij dan doen om de mensen in armoede die dit doen verder te helpen?

De heer Bosch (UtrechtNu!) denkt dat de PvdA een te romantisch beeld heeft van nepbedelaars. Hij zegt niet dat die mensen niet uitgebuit worden. Deze mensen wonen vaak niet eens in Nederland, zij zijn hier tijdelijk en gaan ook weer terug. Het is niet duidelijk of er een aanpak is om deze mensen te helpen. Er zit nu ook geen hulp achter. Zij zitten gewoon op straat en het geld gaat naar de criminelen in welk land dan ook.

De heer Stam (PvdA) het zijn allemaal aantijgingen zonder feiten of onderbouwing. Het is niet bekend in hoeverre het een probleem is en wat de aanpak is. UtrechtNu! stuurt de mensen alleen maar weg.

De heer Bosch (UtrechtNu!) antwoordt dat er zitten wel zeker feiten achter zitten. Er zijn mensen die nepbedelen. Als dat niet meer in Utrecht kan gaan ze weg. Niet meer naar andere steden, want de meeste steden hebben inmiddels een bedelverbod. Het onderliggende probleem is het romantiseren van het crimineel bedelen.

De heer Stam (PvdA) het probleem is het criminaliseren van alle bedelaars. Het punt is dat UtrechtNu! dat onderscheid niet maakt. Wat is nu werkelijk de aanpak van UtrechtNu! zodat bedelen niet meer nodig is en de overlast wordt voorkomen.

De heer Bosch (UtrechtNu!) zegt dat UtrechtNu! bedelen niet criminaliseert. Zij willen een handhavingsstrategie waarbij dat juist niet wordt gecriminaliseerd en de overlastgevende bedelarij kan worden gestopt. Zij willen de mensen die niet kunnen rondkomen en de wanhoop nabij zijn liever helpen zodat ze niet meer hoeven te bedelen.

Commissielid Minnaert (BIJ1) zegt dat UtrechtNu! het heeft over overlastgevende bedelaars. Eerder heeft de heer Bosch aangegeven dat de huidige handvaten handhaving niet mogelijk maken, omdat het gaat om passief bedelen. Dat geeft geen overlast. Aan UtrechtNu! wordt gevraagd of dat klopt.

De heer Bosch (UtrechtNu!) antwoordt dat passief bedelen vaak door bendes gebeurt. Dat veroorzaakt wel overlast, maar daar kan nu niet op gehandhaafd worden.

Commissielid Minnaert (IJ1) is hierdoor in de war. Het gaat hierbij dus juist om bedelaars die niet intimideren. De bedelaars binnen de bendes geven dus eigenlijk geen overlast. De verhalen over intimidatie gaan dus over andere bedelaars. Waar gaat het voorstel eigenlijk over?

De heer Bosch (UtrechtNu!) antwoordt dat er wel overlast is, maar op basis van het artikel waarnaar verwezen wordt moet die overlast dermate worden aangetoond dat het moeilijk hierop kan worden toegepast. Dat blijkt, want in de stad is er maar één keer gehandhaafd en op het station 29 keer. De heer Bosch merkt verder op dat een boete in de stad 150 euro bedraagt en op het station 100 euro.

Commissielid Minnaert (BIJ1) blijft in de war. Als er niet op gehandhaafd kan worden omdat het niet is gekwalificeerd als overlast, waarom kwalificeert UtrechtNu! het dan wel als overlast?

De heer Bosch (UtrechtNu!) antwoordt dat het op het station wel duidelijk is. Daar zijn 29 mensen beboet. In de stad zou het niet duidelijk zijn. Er is dus in ieder geval sprake van een probleem. Op basis van de Wet personenvervoer kan het dus wel, maar in de stad kan het niet.

5 **De voorzitter** constateert dat het bijna vijf uur is. Zij vraagt hoe lang de heer Bosch nog bezig is met de beantwoording van de vragen. Aan de commissie wordt gevraagd of er behoefte is aan een tweede termijn om in te kunnen schatten hoeveel tijd er nog nodig is.

De heer Koning (D66) stelt voor om snel door te gaan om het debat af te ronden.

De voorzitter ziet instemmend geknik en besluit door te gaan met het debat. Zij geeft het woord aan UtrechtNu!.

10 **De heer Bosch** (UtrechtNu!) reageert op de opmerking van de burgemeester dat een pilot van vier maanden wat kort is. Dat is inderdaad een politieke overweging. Als de raad enthousiast zou zijn zou UtrechtNu! graag een pilot van negen of twaalf maanden doen. Gezien de politieke realiteit kiezen zij echter voor een pilot van vier maanden.

De voorzitter vraagt of er behoefte is aan een tweede termijn.

15 **Mevrouw Meerding** (VVD) hoorde dat er maar één boete is uitgeschreven voor hinderlijk bedelen. Aan de burgemeester vraagt zij hoe dat past bij het aantal meldingen. Wordt er niet actief gebruik gemaakt van het artikel?

20 **Burgemeester Dijkstra** antwoordt dat zij niet alle boetes paraat heeft, maar dit betekent niet dat dit gedrag niet wordt aangepakt. Dat gebeurt meestal op een andere grond. Binnen de APV zijn daar meerdere mogelijkheden voor om het veroorzaken van overlast aan te pakken. Daar is wel heterdaad voor nodig. Dat maakt het een probleem. Het verschil tussen een algemeen bedelverbod en hoe het nu gebeurt is dat bij een algemeen bedelverbod alleen hoeft te worden aangetoond dat er wordt gebedeld. De situatie die nu geldt is complexer, dan moet een aantal andere zaken worden aangetoond. Sommige steden hebben het algemeen bedelverbod ingesteld omdat het in de handhavingspraktijk veel eenvoudiger is.

25 **De heer Bosch** (UtrechtNu!) meldt dat er bij het station 29 keer door handhavers is gehandhaafd. Van de politie is doorgekregen dat er 135 keer is opgetreden waarvan 125 keer bij Roemeense bedelbendes.

30 **De voorzitter** vraagt of er fracties die nog willen reageren. Dat is niet het geval. Zij vraagt hoe UtrechtNu! verder wil met dit initiatiefvoorstel.

De heer Bosch (UtrechtNu!) wil het doorgeleiden naar de raad.

De voorzitter vraagt of er fracties zijn die moties of amendementen willen indienen. Dat is niet zo. Het kan dus als een A-stuk naar de raad waarover gestemd kan worden.

35 De voorzitter geeft aan dat de vergadering daarmee ten einde is en sluit de vergadering om 17.02 uur.

TOEZEGGINGEN

40 Naar aanleiding van agendapunt 8: Raadsbrief Reactie op Managementletter 2023, zegt wethouder Schilderman toe in Q2 te berichten over de doorlichting van de financiële functie met o.a. aandacht voor de (de)centrale sturing en periodieke reviews. De adviescommissie Controle en Financiën wordt hierbij betrokken.